

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Kodályi Kincsek az online térben

**A rendkívüli digitális távoktatási rendszer tapasztalatai
az alapfokú zeneoktatás szereplői körében
(2020. március-június)**

Rónaszékiné Keresztes Monika

magyar zenei nevelésért felelős miniszteri biztos

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Tartalomjegyzék

Szakmai összefoglaló	3
Szülői válaszok	7
Zenetanárok válaszai	14
Zenetanárok – egyéni hangszeres	16
Zenetanárok – csoportos elmélet	24
Növendékek válaszai	32
Összegző gondolatok	43

Szakmai összefoglaló

A COVID-19, új koronavírus világjárvány okán, a tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeinek elhárítása érdekében a Magyar Kormány, 2020. március 11-én Magyarország egész területére vészhelyzetet hirdetett ki.

A rendelkezés kiterjedt a magyar köznevelési rendszer egészére is, mely gyakorlatilag egy hétvége alatt állt át a digitális távoktatási rendszer alkalmazására, keretet biztosítva ezzel a tanév megszakítás nélküli folytatására.

A Kormány 1102/2020. (III. 14.) Korm. határozata alapján:

2020. március 16. napjától az iskolákban a nevelés-oktatás tantermen kívüli, digitális munkarendben kerül megszervezésre.

A digitális munkarend olyan módon kerül meghatározásra, hogy annak keretében a tananyag kijelölése, a tanulási folyamat ellenőrzése és támogatása a pedagógusok és a tanulók online, vagy más, személyes találkozást nem igénylő kapcsolatában történik. A tananyag tantermen kívüli, digitális munkarend keretében történő átadása alkalmas legyen a tanuló tanulmányi követelményeinek teljesítésére.

Az új tanítási, tanulási módszer talán legérzékenyebben a művészet-, azon belül is az alapfokú klasszikus zeneoktatását érintette, két igen lényeges szempontból:

- a hangzó zene minősége,
- az oktatás kiemelten személyes és közösségi jelenlétet igénylő volta miatt.

Új és egészen különleges helyzetet élt meg a szakma. Úgy gondoltam, hogy ennek az időszaknak tapasztalatait, élményeit érdemes őszintén, akár kritikusan is megfogalmazni, összegezni, fejlődni általa és a későbbiekben is alkalmazni mindazt, ami segíti, de nem veszélyezteti a magyar zeneoktatás már meglévő, magas minőségét.

E célt szolgálták az általam megfogalmazott, az alapfokú zeneoktatást végző intézményekbe kiküldött kérdéssorok, melyek kizárólag szakmai jellegűek voltak, visszaküldésük önkéntes alapon történt. Nem igényeltük és a válaszok feldolgozása során sem érintettünk települési, intézményi, illetve személyes szempontokat. Kísérőlevelemben fontosnak véltem hangsúlyozni, hogy a kezdeményezésnek sem ellenőrzési szándéka, sem minősítési következménye nincs!

Kényszer szülte felmérésünket igyekeztünk az online tér lehető legegyszerűbb formáiba ágyazva kezdeményezni. Célunk az volt, hogy egyértelmű, kifejtős kérdéseket intézzünk a leginkább érintettek felé.

Ebben az összefoglaló anyagban nem a számok fognak dominálni, hanem inkább a személyes tapasztalatok, érzések, élmények. A kérdéseket sem tesztyszerűen, egyszavas válaszokat várva fogalmazzuk meg. Szerettük volna a pillanatnyi valóságot elcsípni, megragadni a lelkesedés lendületét, vagy éppen megtapasztalni az esetleges bénító béklyókat.

Van viszont valami, ami külön is szót érdemel, minden további elemzés előtt:

Megható és felemelő volt egyszerre megtapasztalni a zenetanári hivatás, a szakma egészének segítő és kreatív hozzáállását, erőfeszítését, áldozatkészségét, a növendékek és szüleik közreműködésével együtt, e nehéz, embert próbáló időszakban!

Csakis a legnagyobb tisztelettel és köszönettel tudok beszélni erről, ifj. Sapszon Ferenc karnagy szavaival éreztetve ezt a lelki minőséget:

„Az énekoktatás lényege: mély, egzisztenciális kapcsolatot teremteni az emberi szív és a zenei történet között, önfeledten rácsodálkozva találkozni valami nagyobbal. Innentől már a maga a zene alakít minket.”

Egyben biztosak voltunk már néhány nappal a veszélyhelyzet kihirdetését követően, hogy a járványhelyzet után megváltozik oktatásunk. Sem a tantermi, úgynevezett hagyományos oktatási módszerek, sem az online oktatás nem kerül, nem kerülhet vissza ugyanarra a szintre, ugyanabba az állapotba, mint 2020. március 16-a előtt volt.

Nem szégyen bevallani felelős pedagógusként, bizony pánik közeli hangulat lett úrrá az érintetteken. Egész sor jogos kérdés merült fel.

- Hogy lehetséges ez?

- Meddig fog tartani?

- Mit csináljunk?

- Egyáltalán, hogy fogjunk hozzá, mikor személyes életünk generációs szinten is gyökeresen megváltozott?

A szülők munkavállalói és családi léte, a pedagógusokra váró óriási nyomás, főként, ha ők is szülők...! És minden aggodalom és töprengés középpontjában természetesen a gyermekek állnak, ő értük van minden, akik személyes és társadalmi életünk jövőjének záloga.

Túl az általános aggodalmon, különösen foglalkoztatott a magyar zenei nevelés ügye.

Eszembe villant egy kodályi mondat és biztosan nem csak nekem:

“Az általános iskola célja: a teljes embert megalapozni... A zene ügye az általános iskolában, nem is a zene ügye elsősorban. Közönségnevelés = közösségnevelés.”

Pontosan: teljes embert alapozni, és közösségben közönséget nevelni. Ez az alapvető lényege a zenetanulásnak, és ezt most személyes kapcsolatok nélkül, online módban? Ez maga a falanszter!

De nem volt sok idő az ijedtségre, így jött is a következő kodályi gondolat:

„Az egyensúly helyreállítására legsürgősebb teendő az iskolai zeneoktatás fejlesztése, jobban mondva megteremtése. Minden gyermeknek joga, hogy az iskola kezébe adja azt a kis kulcsot, amellyel, ha ő is akarja, bejut a zene csodakertjébe, s azzal egész élete értékét megsokszorozza.”

Kodály Zoltán nyilván sokkal inkább violinkulcsokra és nem USB kulcsokra gondolt, de a magyar szellemiségben és néplélekben bízott, melynek zenepedagógiai alapját ő teremtette meg időtálló módon, és ennek kulcsát bízta ránk. Ez kötelez!

És a magyar zeneoktatás nem sokat siránkozott tovább a helyzeten, hanem a tettek mezejére lépett.

Volt, aki már a köznevelési államtitkárság módszertani ajánlásának megjelenése előtt, volt, aki annak segítségével fogott a munkához. Óvatos lendülettel ugyan, de elindult egy szaktudást, kreativitást és érző szívet igénylő, különleges munkafolyamat.

Szakmai és személyes körben is sokakkal beszéltem a tavasz folyamán és büszke csodálattal láttam a jobbnál jobb kezdeményezéseket, a technikai nehézségekkel is megküzdő tanári szándékokat, időt, energiát nem kímélő erőfeszítéseket, hogy a zene és növendék egymás számára el ne vesszen.

Munkaköröm lehetőségeiből kiindulva ekkor határoztam el, hogy „élesben” megkérdezem e szakmai triót: tanárt – növendéket – szülőt, vajon mit jelentett számukra ez az időszak, mit üzen a jövőre nézve? Hogyan változik, mivé alakul bennük a zeneművészethez való viszonyuk, annak műveléséhez szükséges emberi kapcsolataik?

2020. május 8-án érkeztek meg az első kitöltött ívek, tehát még bőven benne jártunk a tanévben és a veszélyhelyzetben. Talán már kicsit sajátunkká vált a karanténos életmód, megtanultuk hogyan éljünk, vásároljunk, dolgozzunk, tanuljunk.

Munkánk eredményével nem azt akartuk bebizonyítani, hogy az online oktatás jó, vagy rossz, és azt sem tűztük ki célul, hogy végleg pálcát törjünk, vagy diadalt üljünk a hagyományos oktatási formák felett. Igen, kicsit olyannak éreztük magunkat, mint amikor Kodály és Bartók népdalokat gyűjtöttek az ország minden táján. Mi is gyűjtöttünk válaszokat, véleményeket tiszta forrásból fiataloktól és idősebbektől, kezdőktől és szakmai klasszisoktól. Azért gyűjtöttük, hogy „megörökítsük” az első és reméljük utolsó veszélyhelyzet oktatási szempontból mérőalkalmú súlyú élményeit. Nem elefántcsonttoronyban elmélkedtünk és modellezett helyzeteket értékeltünk, hanem partnerek közt, közös munka eredményeként a valós probléma kellős közepéről kívántunk láttatni egy őszinte helyzetképet.

Nem számítottunk tömeges mennyiségű válaszlevélre, hiszen ez az időszak amúgy is túltelített volt online feladatokkal.

Meglepetésünkre mégis a hivatalos tanév végéig összesen **7707** db válasz jött vissza, melyeket hálás szívvel fogadtunk.

3152 db **szülői** válasz

3087 db **tanulói** válasz

1468 db **tanári** válasz érkezett

A válaszlevelek mennyisége természetesen nem fedi le a teljes magyar zeneoktatást, de a válaszok túlnyomó többsége tartalmi és fogalmazási szempontból is nagyon igényes.

Külön köszönöm az intézményvezetők értő együttműködését, remélve, hogy az adott válaszok tartalma tovább segíti saját intézményükben is a zeneművészet oktatásában kifejtett munkájukat.

Szülői válaszok

A növendékek szüleikhez intézett levelek válaszaik jöttek vissza legnagyobb számban. Ez azért is meglepő volt, mert közvetlen tapasztalatból tudom, hogy mit jelentett egy vagy több gyermekkel lebonyolítani egy digitális oktatási szakaszt, közben helytállni munkavállalóként, esetleg szembenézni egyéb kényszerű változásokkal. Már önmagában kész művészet, vinni a háztartást, az összezárttságban is összetartani a családot.

Ez természetesen minden szülőre igaz, függetlenül attól, hogy a kérdőív egyáltalán eljutott-e hozzá, és ha igen, akkor volt-e ideje válaszolni arra. A válaszok egyharmada rövid, sokszor egyszavas reagálás volt csupán, a legtöbben azonban részletes, tartalmas, sőt meghatóan őszinte gondolatokat írtak, melyeket hálás szívvel olvastunk.

A válaszokat elsősorban nem azért köszönöm, mert a velünk végzett közös munkát segítette, hanem azért, mert azokat egyenként, többször is elolvasva, még a virtuális térben is érezhető volt a minden helyzetre kész szeretet, együttműködés, a gyermekek zenetanulását egyre jobban megismerő és azt aktívan támogató jelenlét. Tudom, hogy a felelős szülő, aki úgy dönt, gyermekeket vállal, később mindent megtesz értük. Ha korábban, valamilyen motiváció hatására, a család vállalta, hogy gyermekük, gyermekeik zenét fognak tanulni, akkor a kérdőívek szerint tényleg semmiféle akadályt nem ismernek a szülők.

A továbbiakban az egyes kérdésekre adott válaszokból kiolvasható üzenetek ívét fogalmazom meg, néhány határozottan jellemző gondolatot megjelenítő idézettel illusztrálva.

1. A köznevelésben bekövetkezett kényszer szülte gyors váltás a családokat is komoly próbatétel elé állította. Hogyan érintette az Ön családját az új helyzet, melyben bizonyára többlet feladatot jelentett a hangszeres zenei órák lebonyolításának biztosítása?

A válaszok azért is értékesek, mert tényleg őszinték. Ennél a kérdésnél részletesen megfogalmazták a szülők, milyen nehéz volt az indulás. A zenetanuláson túl beszámoltak a karantén által kialakult családi helyzetekről. Komoly plusz terhet vállalt a család, ha zenét tanuló gyermek munkáját kellett biztosítani.

A helyzet különlegessége az, hogy a zeneoktatáson belül elsősorban az egyéni hangszeres órák esetében, konkrétan házhoz jön a tanár.

Ami azt jelenti, hogy legalábbis a képernyő fókuszán keresztül belelát a család mindennapi életébe. Különbözőképpen fogták ezt fel a családok. Volt, aki a szépen berendezett zenesarokban, nyugalmas háttérrel tudta "fogadni" a tanárt, de voltak, akik rugalmasan kezelték és a család - beleértve a kisebb, nagyobb testvéreket, a házi kedvenceket is - háttérzajával színesítették a zeneórát. Zongorát tanuló gyermekeknél több esetben gond volt a „zongorás szobát” szabaddá tenni az órák idejére, a digitális hangszerek mobilitásával ez könnyebb volt. A fúvós, vonós hangszereknél a hangolás biztosítása jelentette a legnagyobb kihívást. Hangoló gép jelenléte segítség volt, ha volt, de pl. a vonós hangszerek mechanikus hangolását komoly stressz faktorként élték meg és értékelték a szülők, egy-egy túlhúzott kulcs, elszakadt húr esetén. Több esetben is beszámoltak közterületen történő tanár-szülő találkozóról egy-egy hangszer hangolása erejéig.

Az online oktatás egészénél, de a zenetanuláshoz különösen megjelent az internet kapcsolat minősége. Ez szinte mindenkinél igen zavaró körülmény volt.

Míg egy természettudományos tanóránál kevésbé zavaró, ha a kép és a hang között előfordul időbeli csúszás, addig ez a probléma a hangszeres és ének-zenei órák lebonyolítását érdemben gátolja, akár lehetetlenné is teszi. A zenepedagógusoknak külön erőfeszítéseket kellett tenniük a hiba javításáért, sok esetben sajnos sikertelenül. Komoly kihívást okozott a különböző internetszolgáltatók által biztosított sávszélesség, amit tovább rontott, hogy ha egy időben egyszerre többen használták az internetet. Az zeneórák gyakran szakadoztak, megszakadtak. De megfigyelhető volt a karantén első napjaiban az is, hogy mikor az ország jelentős része otthoni munkavégzésre kényszerült, a szolgáltatók sem bírtak ezzel a megnövekedett adatforgalommal lépést tartani. A rendszerek átmenetileg lelassultak, igaz, ezt rövid időn belül sikerült orvosolniuk. Jelentős hátrányt jelentett azonban kisebb településeken, tanyákon, ahol csak mobil netes elérés lehetséges, hogy a hálózat országos lefedettsége nem egyenletes.

„Kezdetben rémület és megoldhatatlannak tűnő, káosz uralkodott rajtunk és bennünk. A második hét végére sikerült eltervezni, mit, hogyan fognak tanulni, feltölteni, külön online órák zavartalan szobát adni az aktuális Gyermekeknek és nemcsak a félelmet, ügyetlenséget látni magunkban.”

„Hála Istennek, karácsonyra kisebbik gyermekünknek laptopot hozott Jézuska, így március közepén bevezetett korlátozások idején már mindkét gyermekünknek volt. Ezeknek az informatikai eszközöknek komoly hasznát vettük ebben az új helyzetben is. Egyik szülő folyamatosan itthon volt velük.”

„Először nehéz volt, főleg az új napirend kialakítása. Az alap tananyag mellett nehéz volt beletuszkolni a zeneiskolás tevékenységeket is az elején, azután egyre könnyebbé vált.”

„Amikor kialakult egyfajta rutinunk és nagyon jó napirendünk jött létre, akkor már gördülékenyen ment. A kicsi gyerek mellett ott kellett mindig lenni, mert a technikai, online részhez segítség kellett és kell még most is. A gyerekekből is idegen érzéseket és ellenállást váltott ki az elején ez az új online zeneoktatás, féltek is tőle, de szerencsére gyorsan megszokták. Most már nagyon jól megy. A szolfézs anyagokat volt nehéz az elején, mert csak feladatsorokat kaptunk, azt sokat és nem kaptunk semmi segédletet hozzá, szülőként nem volt benne sok rutinom, de a pár hét múlva abba is belejöttünk, már egész jól megy, tudok a gyermekemnek benne segíteni. Technikailag is nehéz volt megszokni kezelni a sok online felületet és a hangfájlokat, videókat, dokumentumokat megoldani, visszaküldeni, de már ezekben is kialakult egyfajta rutin.”

„Minthogy munkanélküli vagyok, többet tudok segíteni a gyermekemnek az itthoni tanulásban - és a közös munka örömet okoz. A zeneiskolai attitűdöt (az élő zongora- és szolfézsórák, a tanárokkal való személyes kontaktus, versenyek, zenei kurzusok) érezhetően hiányolja gyermekem. Ugyanakkor lányom mindkét tanára kiváló munkát végez online-on is (jól használják az infokommunikációs eszközöket, bármilyen egyéni kérést figyelembe vesznek, tanórákon kívül is rendelkezésre állnak), és mindent elkövetnek, hogy a gyermek fejlődése töretlen legyen.”

„A munka mellett a gyermek élelmezését, digitális oktatásra való átállását is meg kellett oldanunk. Szerencsére viszonylag könnyen megbirkóztunk a feladattal. Számunkra a zeneoktatás nem jelentett többlet energiát, gyermekünk önállóan tudott haladni tanára felkészítésével, akitől türelmet is kaptunk, amikor kevésbé ment a tananyag.”

„Valóban kihívás volt számunkra, mivel családjunkban három iskolás korú gyermek nevelkedik. Az első kihívást a folyamatos, korlátlan internet biztosítása jelentette, ami sajnos rajtunk kívül álló dolog volt, elsősorban a szolgáltatóktól függött. Szerencsére az esetek nagy részében folyamatosan volt internetünk. A második kihívást az eszközök megléte jelentette. Úgy gondolom, hogy mi átlagosan jó helyzetben vagyunk ezen a téren, hiszen legnagyobb gyermekünk rendelkezik lappal, a másik két gyermeknek pedig rendelkezésére áll egy-egy asztali számítógép. Kezdetben csak egy gépünk volt, így mind a közoktatásban, mind a zeneiskolai órákat tekintve-egyeztetnünk kellett a három gyermekkel. A harmadik kihívást a különböző felületek, alkalmazások okozták, bár ez szerintem minket szülőket érintett inkább, hiszen a gyermekek „profik” ezek kezelésében. Sajnos a Kréta rendszert nem tudom magasztalni, de a Teams -szel, Classroom-mal elégedettek vagyunk.”

”Sajnos rosszul érintett bennünket az új helyzet, mert a gyermekünk zenei pályára készül. A digitális oktatásban a zenei órák sokkal nehezebbek, mert a felkészítő tanár nem tudja ott helyben megmutatni a hangszeren azokat a hangokat, amelyek még újak a tanuló számára.”

„Nagyon hirtelen volt a váltás, leginkább nem volt megfelelő technikai hátterünk, hogy egyszerre 3 gyermek tanuljon. Szerencsére ezt sikerült áthidalni. A zeneoktatásban óriási segítséget jelentett a pedagógusunk maximálisan segítő hozzáállása, de a gyerekeknek így sokkal több gyakorlásra van szüksége, mint egyébként, s így sem lehetek arról meggyőződve, hogy jól csinálják, vagy sem, hiszen nekem /nekünk nincs semmilyen zenei hátterünk.”

„Számunkra nem okozott különösebb gondot az átállás. Jómagam (anya) 12 évig tanultam zongorázni, így szakmailag tudtam segíteni a gyermekemnek. A gondot inkább az jelentette, hogy sok feladatot kaptak a tanórákon, melyek teljesítése rendszeren beleszűszott a délutánba, gyakran késő délutánba, emiatt a gyakorlás rendszeressége lecsökkent, mert már nem maradt rá kapacitás.”

2. Sikerült-e közelebb kerülni gyermeke eddigi zenetanulásának megismeréséhez?

A válaszadó szülők közül szinte mindenki úgy nyilatkozott, hogy az aktív jelenléttel és a személyes tapasztalat birtokában sokkal több értelmet nyert számukra gyermekük zenetanulása. A növendékek hangszeres órái - az alapfeladat mellett - kicsit a család zenei nevelése is volt. Az online foglalkozások lebonyolítása legtöbb esetben nem nélkülözhetette a szülői, vagy egy jelenlévő családtag segítő közreműködését, így szerencsés esetben érthetőbbé, vonzóbbá vált számukra a zenetanulásra fordított idő.

„Csak az első tanórákon vettem részt, mivel nem akartam zavarni az órák menetét, de jó volt betekinteni egy ilyen „nyílt óra” tematikájába. És megtapasztalhattam a fiúk hozzáállását, aktuális képzettségi szintjét, s nem utolsó sorban a zenepedagógusok lelkes, hozzáértő, gyermekközpontú munkáját. A gyerekek felkészültségre is kicsit ráláthattam, s megállapítottam, hogy többet kellene gyakorolnunk 😊”

„A család jól megbirkózott a helyzettel. A zenetanulás eddig is része volt a fiam heti rendjének, ebben az értelemben nem jelentett pluszt. Sőt, azzal, hogy nem kellett hangszerrel cipelve heti többször elmenni a zeneiskolába (amihez sokszor szülői kíséret is kellett), még könnyítést is hozott az új helyzet. A felszabaduló délutánok (nem voltak a szokásos délutáni iskolai elfoglaltságok) sokkal rugalmasabb gyakorlási, tanulási lehetőséget teremtettek.”

„Igen, így hallhatom azt is, amit a tanár úr mond, nem csak azt, amit a gyerkőc mesél.”

„Igen, jó látni, hogy várja az órát és örömmel készül rá. Hallom, ahogy kedélyesen elbeszélget, visszakérdez a tanár úrtól, kapcsolatuk megnyugtató.”

„Igen, sikerült, igaz eddig is nagyon szerettem a zenét és szerettem a gyakorlást hallgatni, de ennyire nem volt még módom belelátni a zeneoktatásba. Nagyon megtetszett, még én is kedvet kaptam a zenetanulásra. Azóta kipróbáltam gyermekeim hangszereit és megtanultam, hegedűt hangolni, húr elszakítása nélkül.”

3. Mi volt az Ön számára a legnagyobb élmény gyermeke online zeneoktatását figyelve, gyakorlását hallgatva?

A kényszerű karanténnak a szülők szemszögéből üde pozitívuma volt, hogy a gyermekek általában kipihentebbek voltak a gyakorlás idejére. Rendes esetben a napi iskolai elfoglaltságok, egyéb különórák után holtfáradtan jöttek haza, ez a gyakorlási hajlandóságon és annak minőségén is meglátszott. Természetesen lételeme volt mindennek, a szaktanárral már kialakult és működő bizalmi munkakapcsolat, az ő jelenléte, motiváló ereje, biztatása még az online térben is képes volt életben tartani a zenetanulás iránti hajlandóságot.

„A legnagyobb élményem az volt, hogy láttam, mennyire tudja és érti a zenei nyelvezetet a gyermekem és, hogy mennyi érzéke van a zenéhez. Ezt eddig is sejtettem, de így már hosszabb távon és közvetlenül is tapasztalhattam.”

„Jó volt hallani, hogy milyen jó hangulatban zajlik az óra, milyen jó kapcsolatot teremt a tanár a gyermekemmel. Bizonyította a zeneiskolával szembeni eddigi elégedettségemet.”

„Amikor a technikai megoldások miatt az egész család azon dolgozott, hogy egy letöltött pdf kottából képmetszővel word dokumentumot csináljunk, majd arra diagramszerkesztővel a feladatnak megfelelően ütemvonalakat húzzunk be, hogy digitálisan lehessen visszaküldeni (immár újra pdf formátumban). :-D”

„Így félév vége felé közeledve már egészen dallamosan játssza a kötelező darabokat, a küzdelmes gyakorlási folyamat (vita, fáradság, kedvtelenség, Elég már? - kérdések negyed óra múlva, stb...) végül eredményre vezetett.”

„Eddig is figyelemmel kísértem gyermekem zenetanulását, hallgattam próbáit, elmesélte óráit, kapcsolatban voltam, vagyok a tanárokkal. Továbbra is fontosnak tartom a zeneoktatást. A legnagyobb hiány a személyes találkozás.”

„A legnagyobb élmény a vele való éneklés a két évvel később született ikrek is énekeltek vele,-ünk, és hogy Erik mennyire szereti, szívesen elvégzi a feladatokat (az iskolából sok feladatot kap). Pedig néha volt olyan, amikor még volt iskolai oktatás, hogy nem akar menni zenesuliba, bár ez az egész napos iskolai fáradságnak is betudható. De óra után mindig (persze fáradtan, de vidáman jött ki).”

„Jó volt látni, hogy milyen összhang van a gyerek és a tanár közt, mintha egy közös nyelvet beszélnének, amit mi nem.”

„Mivel itthon gyakoroltak eddig is, ez nem okozott extra élményt, viszont a tanárok óraadási stílusába pár perc erejéig behallgathattam, és jó érzés tudni, hogy gyermekeimmel szerető és zenerajongó pedagógusok foglalkoznak.”

„Minden elismerésem a tanároké: nagyon ügyesen, lelkiismeretesen és hatékonyan oldották meg ezt a nehéz helyzetet. A szolfézsórákon –többek között- az jelenthetett igazán nagy kihívást, hogy hogyan lehet ilyen sok gyerekkel csoportosan együtt dolgozni, úgy, hogy az online térben hiányzik a személyes kapcsolat. A gyerekek hamar megtanulták, hogy ne vágjanak egymás szavába, figyeljenek oda a tanárakra és egymásra. A hangszeres órák is nagyon hatékonyak voltak: percre pontosan kezdődtek, jó hangulatban zajlottak, sok gyakorlással, humorral és kölcsönös odafigyeléssel.

„A legfontosabb tanulság: jó-jó az online óra, de a személyes kapcsolatot, jelenlétet semmi sem pótolhatja.”

„Sajnos a hétköznapi dolgok annyira megnehezítik a mindennapokat, de gyermekeim hangszerjátéka segít egy kis időre kikapcsolódni, nem gondolni semmi másra, csak a zenére.”

„Az on-line órákat nézve, hallgatva lassan megszoktuk, hogy máshogy halljuk a fuvalát, mint élőben. A személyes kapcsolat megmaradása, egymás erősítése, a türelem, amivel Tanár Úr és a Tanárnő fordul a gyermekhez/gyermekekhez sokat segít. Köszönettel tartozom kitartó munkájukért, szeretetükért, odaadásukért. Hiányoznak!!”

4. Mit gondol, milyen irányba változik szülői hozzáállása gyermeke zenetanulásához, ha a járvány veszély elmúltával a zeneoktatás is visszaáll eredeti állapotába?

Pozitív, sok esetben igen lelkes támogatóivá váltak a szülők gyermekük zenetanulásának, még akkor is, ha korábban nem értékelték túlságosan, mert nem láttak bele a munkafolyamatokba. Gyermekek sokszínű nevelésére igényes szülők többen is ráébredtek arra, hogy egy nyugodt, koncentrálni képes gyermek mennyire másként éli meg a gyakorlást és szereti meg a zenét, saját hangszerét. Többen elhatározták, hogy a jövőben csökkentik gyermekük egyéb különóráit, elkerülve ezzel a túlterheltséget, növelve a zene tanulás hatékonyságát.

Az online zeneoktatásnak talán a szülők örültek legnagyobb számban. A válaszok alapján ennek vezető indoka, hogy az órákra nem kellett külön elvinni a gyerekeket, cipelni a hangszert. Ez persze fontos, de csupán logisztikai érv. A másik fontos szempont viszont az, hogy sok szülő most látott először „élesben” zenetanítást, vagy ha már tapasztaltabb is volt ebben, a saját gyermek és a tanár közötti művészi munkafolyamat maradandó élménnyé vált számukra. Minden pozitív elem ellenére érdekes módon minden szülő a gyermekével együtt nagyon várta vissza a személyes találkozást, a hagyományos zeneórákat!

„A hozzáállásom gyermekem zenetanulásához a járványveszély elmúltával továbbra is az, hogy támogatom a zenetanulását és nagyon örülök, hogy tetszik neki és mindent megteszek, hogy ez így is maradjon. Valamint nekem is megtetszett, és ha módom lesz rá a közeljövőben én is szeretnék valamilyen hangszeren tanulni.”

„Sokkal jobban fogom ezen túl ellenőrizni, hogy mennyire megy neki a zenetanulás, illetve itthon többet fogunk gyakorolni.”

„Nem változik, nem is igazán értem a kérdést: eddig is tisztában voltam a folyamattal, nagyszerű tanárral dolgozik gyermekem: ugyanez folytatódott online formában a korlátozások miatt, és ugyanez áll vissza remélhetően szeptembertől.”

„Én idáig is fontosnak tartottam a gyermekem fejlődése során a zenét, a zenetanulást. Mivel most tapasztaltam is, hogy tudása és érdeklődése továbbra is fenn áll, ezért továbbra is támogatni fogom a tanulását.”

„Csak azért nem változik, mert eddig is tudtam, hogy a gyermekem a remek pedagógus kezében van, aki inspirálja, támogatja. A rugalmassága, kreativitása eddig is ismert volt számomra, csak megerősítette bennem azt, hogy jól döntöttünk, amikor a Zeneiskolába írtattuk a gyermekünket. Még nagyobb lelkesedéssel fog a család koncertekre járni, mert ez hiányzik mindannyiunknak!”

„A hozzáállásom nem változik meg a zenetanulásához akkor se, ha visszaáll az eredeti állapotba, hiszen eddig is támogattam gyermekemet mindenben és segítettem őt, ahogyan ezután is fogom. Nagyra becsülöm őt is és a tanárát is az elért eredményekért, kitartásukért ebben a nehéz helyzetben.”

„A mi szülői hozzáállásunk úgy érzem eddig is támogató és pozitív volt. Bízom benne, hogy a gyermekinkkel foglalkozó pedagógusok is ezen a véleményen vannak. Azt gondolom, hogy mind a szolfézs, mind a gitártanulás sokkal hatékonyabb, ha valós helyen és időben történik együtt a pedagógussal.”

„Ezt a néhány hetet úgy gondolom sikeresen vettük mind a gyerekek, mind a szülők és pláne a pedagógusok, de nem tartom életszerűnek a zeneoktatást az online térben.”

Tanárok válaszai

Azt gondolhatnánk, hogy ahány levél, annyiféle válasz született. De nem így volt!

Végigolvasva a gondolatokat szépen körvonalazódtak a legkritikusabb részek, főtémaként szerepelt a mindent felülíró elszántság, a nyitottság és a vágy a megkezdett zenetanulás folytatása után. A zenetanítás az oktatás rendszerén belül is a legérzékenyebb, legintimebb terület. A zenetanulás pedig hosszú távú, komoly áldozatvállalás a növendékek és az őket körülvevő család részéről is. Nem másért, mint azért a semmivel sem pótolható életérzésért, amit a zene művelése, a közösen megélt fárasztó tanulási folyamaton keresztül a közönséggel együtt a pódiumon történő, vagy akár személyesebb körben megélt **katarzis** jelent.

Így fogalmazza ezt meg Dr. Freund Tamás agykutató, a MTA elnöke:

„A hatékony tanulás, kreatív gondolkodás alapfeltétele, hogy a jeltárolási folyamat során hagyjunk kellő időt az agyunknak a belső világunk bevonásába. Amikor az interneten szűrőlvén habzsoljuk az információt, az agyunknak esélye sincs arra, hogy érzelmi töltést adjon azoknak, ezért ezek kihullanak. Időt kell hagyni, szelektálni kell az információt, emellett belső világunkat is fejleszteni kell. Ennek legjobb módja a katarzis. Nemcsak mindennapos testnevelésre van az embernek szüksége, hanem mindennapos katarzisa is. Ezt a művészeti nevelés adja meg, ami akkor a leghatékonyabb, ha az ember aktívan részese az értékteremtésnek.”

Ez a lényege és értelme a zenetanulásnak, mely oldja a közismereti tárgyak befogadását kísérő agyi stresszt, sőt a zeneművészet emocionális volta miatt pozitív irányba motiválja és segíti is az agy működését.

Az online zeneoktatásra való átállással gyakorlatilag elveszni látszott a lényeg, nem csoda hát, ha a szakma elsősre egészséges ijedtséggel reagált és ezt a válaszok döntő többsége őszintén megfogalmazta.

Hogyan lehet a víz alatt levegőt venni, hogyan lehet szemkontaktus és ölelés nélkül átadni szeretetet? Úgy tűnt, hogy fából vaskarikát kell csinálni.

De a magyar zenetanárokat nem olyan fából faragták, akik ne találnának kulcsot a szeretet levegőjéhez, még ha azt „online-ból” is faragták. A válaszokból kitűnő elszántság és tettekézség már csak azért is becsülendő, hiszen a zenét tanító pedagógusok nem naiv automatizmussal vágtak neki a nagy feladatnak. Tudták jól, hogy az online tér az információ átadás számára remek terep lehet, de a művészet, a lélek számára bizony hűvös közeg.

Nem is működhett volna ez az egész sehoggy sem, ha a magyar zeneoktatásnak nem lett volna olyan mélyen gyökerező múltja, mely évtizedeken át, nemzedékek kitűnő zenepedagógusait nevelte fel. Ez a magas minőség és művészpédagógiai alázat adta a végső eredményt, mely képes volt végigvinni ezt a tanévet. Tudjuk mindannyian, hogy ez hosszútávon nem megoldás, sőt árthat is, de a zeneoktatás szereplői megmaradtak egymásnak és ez jó!

„Köszönetemet fejezem ki, hogy lehetőséget kapott a művészet-, azon belül is a klasszikus zeneoktatás arra, hogy az új helyzet, koronavírus-járvány miatt bevezetett tantermen kívüli digitális oktatás (nemcsak) pedagógusi tapasztalatainak véleménye eljuthat Önhöz, melyből ennek fontossága is kirajzolódik.”

„Köszönöm, hogy megkérdezték a véleményemet és tényleg őszintén leírhattam, mit gondolok erről az egészről!”

„Örülök a kérdőívnek, mert ez is az elmúlt időszak újra átgondolására ösztönzött, valamint remélem, hogy a konklúziókból mi is tanulhatunk majd.”

„Nagyon izgalmas és fárasztó időszakon vagyunk túl. A sok bizonytalanság, a tanításban az állandó útkeresés, „agyalás” a módszeren, az anyagon – mit hagyjak, ki, mi és milyen módon maradjon -, a társas érintkezések és a személyes találkozások hiánya, valamint a munkára fordított hatalmas időmennyiség megviselt valamennyiünket. Ugyanakkor a sok pozitív visszajelzés, a mosolyok és a hálás szülői levelek, üzenetek, telefonon és most már személyes találkozások során is elhangzott mondatok, köszönetek mutatják, hogy valamit sikerült így is adnunk a gyerekeknek.”

„Mindenkinek saját felfogásán múlik, mit hoz ki egy online zeneórából. Nekem jól működött a fantáziám, kiválóan boldogulok a digitális oktatásban. Amin lehetne fejleszteni, az egy olyan alkalmazás kitalálása, ahol nem csúszik a hang több másodpercet. Legalább 5 alkalmazást kipróbáltam, egyik sem volt tökéletes ilyen szempontból.”

„A zeneoktatás mindenképpen igényli a közvetlen (tanár, növendék) kapcsolatot. Természetesen egy online óra színesítheti, érdekesebbé teheti a foglalkozásokat, de véleményem szerint, általánossá tétele esetén, sajnos inkább teherré válhat.”

„Remélem, hogy a járványveszély elmúltával személyesen is megköszönhetem a zeneiskola minden dolgozójának és a vezetőjének a munkáját, fantasztikusan helyt álltak, rengeteg munkát fektettek az oktatás zökkenőmentes lebonyolításába.”

(intézményvezetői válasz)

„Könnyebb lesz, ha visszaáll a normális rend, alig várjuk. 😊”

„A humor átsegített minket minden nehézségen. Nagyszerű a kapcsolatom a családokkal.”

Zenetanárok - egyéni hangszeres

1. Az Ön pedagógiai gyakorlatában volt bármilyen személyes tapasztalata a digitális zeneoktatással kapcsolatban a mostani kényszerű helyzetet megelőzően?

A zenetanárok közül meglepően sokan, a válaszadók csaknem fele valamilyen módon élt már az online tanítás különféle módszerével. Komoly szám azonban a másik oldal is, akiknek viszont soha, semmilyen online élményük nem volt, pedagógiai munkájuk során nem használtak online eszközöket. Éppen ezért is értékelendő az a készség és rugalmasság, amit a szülők is tapasztaltak részükről.

„Az eddigi pályám során még nem kerültem hasonló helyzetbe, ezért nem volt személyes tapasztalatom.”

„A digitális eszközök adta lehetőségeket eddig is kihasználtam, de kizárólag ebben a formában a kényszerű helyzetet megelőzően nem oktattam. „

„Igen, néhány esetben már, huzamosabb ideig tartó lábtörés miatt távolmaradó növendékkel skypon vettem fel a kapcsolatot.”

„Évek óta rendszeresen használom a zenetanítás során IKT eszközöket, melyek a tanulók otthoni önálló gyakorlását segítik.”

„Minimális tapasztalatom volt. Mivel vidéken tanítok, így az egyik versenyre készülő növendékemmel a plusz felkészülési időt, a digitális eszközök használatával oldottam meg.”

2. A köznevelési államtitkárság módszertani ajánlást fogalmazott meg a koronavírus járvány idejére bevezetett digitális munkarendhez az alapfokú művészeti iskolák számára. Mennyiben segítette az Ön pedagógiai munkáját az ajánlás?

A digitális távoktatásra való átállásra csupán pár nap állt rendelkezésre. A gyors reagálás miatt elindult a lelkes kísérletezés, elsősorban az online eszköztár felmérése, tanári és növendék szempontból egyaránt. A köznevelési államtitkárság módszertani ajánlása ez után érkezett, sokan már elkezdték az érdemi oktatást is. Különböző mértékben ugyan, de alapvetésként, irányítúként tekintettek az ajánlásra, különösen mikor egyértelművé vált, hogy hosszabb távú online oktatásra kell berendezkedni. A kollégák rendkívül ügyesen, saját és növendékeik adott helyzetét tekintve és figyelembe véve igyekeztek sikeresen megoldani az oktatást.

„Sokat segített az összegzett ajánlás. Könnyítette a megváltozott helyzetben az elvárás-értékelés rendszerének felállítását, illetve a digitális csatornák bemutatása is hasznos volt.”

„Hasznos volt, felhívta a figyelmet a kiadandó anyag mértékére és megerősített, hogy helyes úton járok.”

„Igen, nagyjából ez alapján határoztuk meg az online tanítási ütemtervet és az online hozzáférés és softveres segédlet is nagy segítség volt. Talán az interneten elérhető szakirodalmat lehetne bővíteni, én szinte kizárólag a saját tankönyveim és gyűjteményeim alapján tanítottam.”

„A köznevelési államtitkárság által meghatározott módszertani ajánlás adott egyfajta lendületet és vezérfonalat a digitális zeneoktatáshoz. A gördülékeny munkához azonban a személyes tapasztalatokra volt szükség. Ki kellett próbálnunk különböző kapcsolattartási felületeket, a hang minősége nem volt minden felületen értékelhető. A gyerekeknek természetesen a zenetanulásban is alkalmazkodniuk kellett ehhez a rendkívüli helyzethez: óra előtt befűjni, az eszközöket (kottaállvány, kotta, telefon, hangszóró) időben kikészíteni és így várni az én jelentkezésemet. Mire ez automatikussá vált, eltelt néhány hét.”

„Az online órák technikai kivitelezésén túl, felhívta a figyelmet a tanítványokkal és szüleikkel való megfelelő kapcsolattartásra is. Hasznos volt számomra.”

3. A hangszeres zeneoktatás alapvető feltétele a hangszer működőképes állapota, pl. a helyesen behangolt hangszer! Kezdő tanulóknál, egyes tanszakokon, elsősorban a vonósok, de a fúvós hangszerek behangolása szaktanár jelenlétét igényli. Voltak-e komoly akadályok ezzel kapcsolatban? Ha igen, milyenek és hogyan sikerült áthidalni azokat?

Ez a kérdés elsősorban a vonós tanszakon tanító pedagógusokat érintette. Esetükben nagyon sokan jelezték az órákat megkeserítő hangolási problémákat, hiszen a kulcsok mechanikus mozgatása „finoman hangolva” sem volt stresszmentes, sem a diáknak, sem a családnak. Részben érintettek voltak a fúvósok is, de esetükben a hangoló gép, vagy applikáció megoldást jelentett, illetve néhány esetben említettek nádadkal kapcsolatos technikai problémát, annak faragását, cseréjét, ez több esetben igényelt fizikai találkozást is.

A zongora tanszak esetében kevésbé jelentett napi gondot a hangolás. A tanárok viszont az online órák alkalmával feltérképezhették a növendékek otthoni hangszerének állapotát. Szerencsés esetben minden rendben volt, azonban sok helyen komoly minőségi problémákról számoltak be a tanárok. Itt két lehetőség volt. El kellett viselni a rossz minőségű, hamis hangszer jelenlétét, vagy zongorahangoló bevonásával javultak a körülmények.

Az biztos, hogy a szülők áldozatkészségét itt is meg kell említeni, mindent megtettek, ami csak lehetséges. Volt olyan növendék, aki rendes esetben a szomszéd utcában élő nagymamánál szokott gyakorolni. Mivel a karanténban rá különösen vigyázni akart a család, béreltek külön zongorát kislányuknak erre az időre.

„Mindenkitől kértem hangoló gép letöltését. Elmagyaráztam, hogyan kell értelmezni a hangoló gép mutatójának állását, mikor alacsony, és mikor magas a hang, melyik esetben merre kell csavarni a finomhangolót. Akiknek már van saját mobiltelefonjuk megtanulták egyedül használni a hangoló gépet. A kicsiknek segítenek a szülei. Gond akkor adódott, amikor kulccsal kellett hangolni. Persze segítettem, hogyan tartsák a hangszeret, melyik kulcsot kellene megmozdítani. A kulcsok viszont nehezen mozdultak, ha sikerült megmozdítani, akkor meg nem tartotta a megfelelő hangmagasságot.

A szülők jóindulata és segítőkészsége kevésnek bizonyult, egyik kislánynál két húr is elszakadt. Interneten rendeltek. Elmentem a lakásukra, és én tettem fel az új húrokat. Ők azóta sem mernek a kulcsokhoz nyúlni.”

„Igen. Vannak egészen kezdő hegedűs növendékei is. természetesen megoldhatatlannak tűnő feladat ez, egy ilyen helyzetben. Kétszer volt alkalmam mégis szembe nézni ezzel a problémával. Egyik esetben egy kedves zongoratanárnő kollegám segített a falubeli kislány hangszerét felhangolni, a másik esetben mondhatnám, hogy „csoda” történt, mert a jelenleg második általános osztályos kislány, aki ebben a tanévben kezdett hegedülni, sikeresen oldotta meg a feladatot. A teljességgel lehangolódott D-húrt kristálytisztára sikerült felhúznia segítségemmel, útmutatásommal”.

„Sajnos a zongorák hangolása nincs mindig rendben, van, hogy fél hanggal lejjebb szólnak, mint kellene. Ilyenkor kénytelen vagyok transzponálni, hogy ne legyen zavaró az eltérés, ha megmutatok valamit, vagy tudjunk együtt is játszani.”

„Ugyan hegedűt oktatok, nem ütköztem komolyabb akadályokba: kéthetente személyesen hangoltam a hangszereket – maszkban, kesztyűben, az utcán. A megoldásra mindenki nyitott volt.”

„Voltak és vannak. Vonós hangszer oktató pedagógusként állandó félelem a bejelentkezéskor, hogy milyen állapotban van a hangszer. Vannak pozitív és negatív tapasztalatok. Van olyan növendék, akinél semmi probléma nem fordult elő eddig, van olyan növendék, akinél rendszeres „vendégként” jelenek meg az előszobában a hangszeres órák előtt/után. Kézfertőtlenítés van folyamatosan előtte, utána. De szeretettel látnak.”

„Zongorát tanítok. A digitális oktatás során jobban megismertem növendékeim hangszerét, gyakorlati lehetőségüket, körülményeiket (egyfajta családlátogatásnak is megfelel). Felszínre került például olyan technikai hiányosság növendéknél, ami a rossz ülő alkalmatosság miatt alakulhatott ki. Javaslatot tehetek az otthoni hangszerek felhangolására stb. Zongora kísérőként úgy oldottuk meg kolléganőmmel a kísérőteket, hogy elküldtem a kíséret felvételét, s a saját zongorámon felvettük a szokásos hangolást a csellóhoz, amit szintén elküldtünk a gyerekeknek, így a növendékek a felvételhez tudták hangolni hangszerüket.”

„Fúvós tanárként a legnehezebb a kezdő gyermekek felügyelete, alapvető funkciók segítése volt. (testtartás, szájtartás, légzés segítése). A hangszerhez szükséges nádak eljuttatása, valamint a nádak befaragása okozott nehézséget, de szülői segítséggel minden nehézséget áthidaltunk.”

„Fúvós hangszereket tanítok, ez esetben nem voltak hangolási problémák, de tapasztalatom az, hogy fúvós hangszerekkel lehetetlen úgy folytatni a munkát, hogy a hangminőség megközelítse az élő minőség mértékét.”

4. Van-e olyan személyes javaslata, mely a nehezített minőségi helyzet ellenére mégis tovább segítené az online zeneórák színvonalas működését?

A javaslatokban fontos tényezőként szerepelt a növendék adott körülményeit figyelembe vevő tanítási menet elkészítése. Fontos szempont volt a tananyag mennyiségének átgondolása, a „kevesebb több” elve, hiszen ezt az időszakban a tanárok inkább a tanult darabok, fogalmak ismétlését, elmélyítését tartották lehetségesnek, nem a nagy álmok időszaka volt ez. Ha új darabok tanulására sort is kerítettek, most inkább a memoritertanuláson volt a hangsúly, a zenei formálást, az igazi művészi munkát a pedagógusok nagy része csak személyes tanítás keretében tudja igazán elképzelni.

E kérdés válaszaiból is az olvasható ki, hogy a zenetanárok többsége bár tanulta, használta, akár eredményesen alkalmazta is az online oktatás eszköztárát, de inkább hősies kötelességből. A javaslatok inkább a személyes tanítás eredményességére vonatkoztak a zene és a gyermekek érdekében, csupán kiegészítő eszközként bevonva az online kulcsokat.

„Javaslataim inkább arra a területre vonatkoznának, hogy miként lehetne a jövőben is alkalmazni ezt a fajta tanítást. A hang minőségén, és az hogy állandóan késik a videó, nem tudom, hogy lehet-e változtatni. Hallottam róla, hogy létezik egy magas szintű technika, ami egyelőre a mi számunkra még nem elérhető. Szerintem be lehetne iktatni a jövőben ilyen online órákat, például olyan esetekben:

- *ha a gyerek órája a héten nem betegség miatt maradt el, tehát mondjuk a hét végén (szombaton) otthonról pótolható és a tanár úgy ítéli meg a helyzetet, hogy erre mindenképpen szükség van.*
- *hasonlóképpen, mondjuk egy versenyre való készülés alkalmával, amikor a tanár szeretné a hangszeres órák számát gyarapítani, de erre valami miatt (terem, hely probléma) a személyes találkozó nem megoldható.”*

„Tapasztalatom és tanítványaim véleménye alapján: tanítványok, szülők nagyon pozitívan, együttműködve segítették a gyermekek zenei tanulását. A személyes kontaktot mindenki hiányolta és szinte egyre jobban vágytak rá. Azt érzem, hogy az élő kapcsolatfelvételekkel még közelebb kerültünk tanítványainkhoz, közismeret órákról kapott e-mailek után élmény volt számukra az emberi hang és kapcsolatfelvétel. De hosszú távon online módon a tanítás csorbát szenvedne.”

„A személyes véleményem az, hogy a minőségi zeneoktatást teljesen ellehetetleníti az online tanítás. Csak arra jó, hogy a hangokat, ritmust és az alapvető dolgokat megtanítsuk a tanulónak, de sajnós az élő zenét, a finomságokat, az érzékenységet, amely a zenét zenévé teszi, azt teljesen megöli ez a módszer.”

„Feljátszani egy digitális felvevőre a feladott darabokat, gyakorlatokat, és elküldeni emailben. Ujjrendekkel ellátott kottát online elküldeni a tanulónak.”

„Alapfokon huzamosabb ideig teljesen lehetetlen a digitális tanrend bevezetése. Bár számomra kifejezetten kényelmes a digitális tanrend, nem kell utazni, bármikor, bárhol, térbeli és időbeli korlátok nélkül taníthatok. A gyermekek érdekében viszont nem támogatom a digitális tanrend kiépítését, számukra elengedhetetlen a személyes kapcsolat. Nem robotokat szeretnénk nevelni!”

„Egy olyan program nagyon jó lenne, amely alkalmas arra, hogy kiváló minőségű hang jöjjön át a telefonon keresztül és ne csússzon 3-4 másodpercet a hang. És lehessen egyszerre énekelni a diákkal.”

„Sajnos, sokszor az internet minősége is befolyásolja az online cselló óra hangminőségét. (Messenger, Viber, Skype, Teams) Szerintem nincs olyan online tér, amelyben ne lenne késés a látott kép és a hallott zenei hang között, és a hangszeres órák fontos része, a tanár – diák közös muzsikálása sem valósítható meg. Viszont alkalmazkodva ehhez a kényes helyzetekhez, a növendék önállóságát, kreativitását (saját szerzemény készítése), önálló gondolkodását, a kottaolvasást tudom fejleszteni. A szép hangot, a finom zenei megoldásokat, dinamikákat majd személyesen. ...”

„Nekem kellett kitalálnom, hogyan oldom meg a zenekari órákat. Mivel minden gyerek más anyagi körülmények között él, más a lehetőség, olyan megoldást kellett találnom, amit mindenkinél tudok használni. Ez volt az anyag küldése e-mailen. Kiemeltem, mire kell vigyázni, hogyan gyakorolják a darabot (részleteket adtam föl egyszerre, nem az egész művet). Megkértem őket, akkor játsszák fel nekem a hanganyagot, amikor úgy érzik, hibátlan. Legnagyobb meglepetésemre az sült ki belőle, hogy többet gyakorolnak ez által. A felvett anyag maradandó, ezért nem akartak olyan hibával teli felvételt kiadni, ami megőrzi ezeket. Ha még ennek ellenére is voltak problémák, visszaírtam, mikre vigyázzanak. majd szintén visszaküldték kijavítva.”

„Az a véleményem, hogy meglátásom szerint többet foglalkoztak az anyaggal, önállóbb lett a tanulásuk, de elmélyült, színvonalas munkához ez a digitális módszer nem elég. A közösség hiányáról nem is beszélve. Jobban hiányzott nekik az együttes, mint előtte bármikor.”

5. Saját növendékei körében hogyan tervezi az év végi hangszeres vizsgák lebonyolítását?

A hangszeres vizsgák lebonyolításához viszonylag szabad kezet kaptak a tanárok. Az egész éves munka alapján megajánlott jegyek inkább a csoportos órákra voltak jellemzőek. „A vizsgaelőadásra” lelkesen készültek a növendékek, sokan úgy érezték, hogy nyugodtabban készülhettek fel. Az online vizsgadarabok vagy videó felvétel formájában kerültek a tanár elé, vagy az óra keretében zajlott, előre megbeszélt repertoár formájában. Sok zenetanár adott arra is, hogy ezt a vizsgaelőadást a körülmények is méltóvá tegyék, pl. háttérnyugalom biztosítása, vagy kicsit csinosabb öltözködés formájában. A zongorakíséretes darabok esete külön fejezet lehetne, a vizsgák alkalmával inkább mellőzték a tanárok. Ha próbálkoztak is vele a tanév során, online módon ez zenei értelemben fából vaskarika. Hiszen a kíséretre játszik a növendék, nem őt kísérik, nem is beszélve a hangminőségi problémákról. A vélemények alapján inkább a memorizálást, a belépések gyakorlását segítette, így készítve elő egy élő zongoráspróbát.

„Kétféle módon tervezem. Az egyik, hogy aki vállalja, a vizsgaanyagot egy videó felvételbe elküldi nekem, megnézem, leosztályozom, majd törölöm a felvételt. A másik, azok részére, akik nem szívesen küldenek videót, nekik egy „vizsgaórát” tervezek, amikor lehetőleg nem pizsamában, hanem egy kicsit a vizsgát megtisztelve „szép” ruhában lejátssza nekem a megbeszélt darabokat. Mindkét esetben az ajánlásokat is szem előtt tartva, az évközi munkát is figyelembe véve osztályozom le őket. Az alap és záróvizsgás növendékek felvételeit azonban nemcsak én, hanem két másik kolléga is megnézi./amennyiben a növendék részéről beleegyezés születik/”

„A megtanult darabokat családi körben, koncertszerűen szeretném, ha előadnák, sajnos zongorakiséret nélkül. Megkérem a szülőket, hogy vegyék fel és küldjék el nekem a hangfelvételt.”

„Csak úgy, hogy a vizsgadarabokat mobiltelefonnal felveszi a szülő, és elküldi nekem.”

„Az év végi hangszeres vizsgákat nem fogom megtartani, intézményi javaslatra, a tanév alatt teljesített munkájuk után fogom osztályozni őket.”

„A növendékeim ebben a nehéz helyzetben ajánlott jegyet kapnak az év végi vizsga kiváltására. A fuvolahang minősége sajnos kritikán aluli az internetes alkalmazásokon keresztül. Ezen keresztül megítélni és reális osztályzatot adni az elhangzott produkcóra nem lehetséges.”

6. A jelen helyzet fokozott mértékben igényli a családdal, a szülőkkal való együttműködést. Milyen gyakorlati és mentális tapasztalatai vannak erről?

A válaszok szinte mindegyikében nagyon intenzíven jelen volt a tanár – család szoros együttműködése. A szülők mindent megtettek az oktatás folytatásáért, cserébe igen sok anya, vagy apa került közelebb gyermeke zenetanulásához, értette meg, mit is jelent ez az egész.

Igazán pozitív hozadéka ennek az ellentmondásos oktatási helyzetnek, a karanténban együtt élők közötti szorosabb személyes kapcsolat, illetve a külvilággal, jelen esetben a zenetanárral való találkozás hiánya és annak fokozott igénye. Komoly bizalmi tőkét épített ki ez a helyzet a zenetanulás szereplői között, mert csak így lehetett végigvinni ezt a tanévet.

„Az első hetekben nagyobb lelkesedést, ritka esetben kicsit pánikolást is tapasztaltam. Az utóbbi esetben legkisebb bajuk volt az, hogy mi lesz a zongoraórával. Ahogy haladt az idő, beállt egyfajta egyensúly, mindenki megtalálta a kameraszöveget, lassan a kisebbek is szülői segítség nélkül is meg tudták oldani az órára való felkészülést, a pánik lecsillapult. A lelkesebbek viszont kezdenek elfáradni, ezért újabbnál újabb kreatív ötlet szükséges, időnként pedig mentális erősítés egy kis beszélgetéssel, hogy a bezártság okozta fásultságot tudjam oldani. Befolyásoló tényező az, hogy kiegyensúlyozott-e a családi élet vagy sem. „

„A szülők nagyon segítőkészek, főleg a kicsi gyerekeknél van szükség a segítségükre, pl. Kamera beállítás, videó hívás. Év végére viszont a szülők is elfáradtak, kevésbé aktívak. Már csak a „minimumot” akarják teljesíteni a gyerekekkel együtt.”

„Mint tanár, szerencsés vagyok, mert a tanítványaim szülői háttere nagyon jó, mindegyiküknél biztosított, hogy részt vegyenek teljes lelkesedéssel az óráimon. Mint szülő, igyekszem én is mindent biztosítani saját gyerekeimnek zenetanulásukhoz is. A kevesebb több. Nem szabad hajtani a gyerekeket, hogy ugyanolyan tempóban haladjunk, ugyanannyi anyagot végezzünk, mint rendszeren, nagyon differenciálni kell, ki mit bír, a szerint haladni, és akkor a szülők sem lesznek túlterhelve mindennek koordinálásával – és megmarad a segítőkészségük és a szimpátiájuk.”

„A szülők rengeteget segítettek az online zeneórák megvalósulásában. Sokan a telefonjukat adták oda, vagy jelen voltak és tartották a telefont egész óra alatt, hogy jól lássuk egymást a tanulóval. Csak pozitív tapasztalataim vannak a szülők hozzáállásáról! Mindenkinek fontos volt, hogy ne maradjanak el az órák, és folytatódhasson tovább a zenetanulás, és minden körülményt megteremtettek ehhez!”

„A délutáni órákon a legtöbb szülő és kistestvér is hallgatóként jelen van, olyan is van, aki végig tartja a mobilt, a szobában, amíg a tanuló zenél. Nem zavaró, már megszoktam, hiszen sokszor év közben is bejönnek a terembe, meghallgatják az órát, mielőtt hazakísérik gyermeküket. Kapcsolatunk mindig is jó volt, most is igyekszünk a legjobbat kihozni az adott helyzetből.”

„Az én tanszakomon a szülők segítőkészsége, együttműködő, hatékony segítsége megható!”

„Nagyon jól együtt tudtam működni a családokkal. mert a jó kapcsolat már régebben kialakult. Persze aki máskor sem volt annyira szorgalmas, azt most is noszogatnom kellett.”

„Az egész évben / előző években megalapozott emberi kapcsolatok továbbra is működnek, számomra megkönnyítik a munkavégzést. A gyerekek várják a bejelentkezést, őszinte a mosoly az arcukon. Mesélnek ügyes- bajos dolgaikról. A szülőkkel és a növendékekkel szemben eddig tanúsított magatartás most tükörként igazol vagy cáfol mindenkit.”

Zenetanárok - csoportos elmélet

1. Az Ön pedagógiai gyakorlatában volt bármilyen személyes tapasztalata a digitális zeneoktatással kapcsolatban a mostani kényszerű helyzetet megelőzően?

A zenetanárok életében inkább a személyes tanítást segítő, kísérő jelenség volt néhány digitális módszer. A válaszok felénél semmilyen tapasztalati előzmény nem volt, de meglepően sokan viszont komoly eszköztárral rendelkeztek a csoportos elméleti órák színesítésére. Dallamírás, zenei kifejezések, hangközök gyakorlása, zenehallgatás többféle módon, zenetörténeti ismeretek rögzítése céljából eredményesen használták ezeket. Az élő ének, intonáció, érzékenyebb zenei formák, frazeálás minőségi fejlesztése lehetetlen így, sőt sajnos alkalmas a rossz beidegződések rögzülésére is.

„Nem volt személyes tapasztalatom a digitális zeneoktatással kapcsolatban a mostani kényszerű helyzetet megelőzően.”

„Igen volt, és akkor sem pozitív véleményem volt. Meglátásom, hogy gyakorlat nélkül és a személyes kontaktus nélkül nincs hatékony zeneoktatás. A digitalizáció a zeneoktatásban, csak kiegészítő lehet, de nem végcél. Mindaddig, míg a diákoknak nem fejlődnek ki a zenei érzékei (hallás, zenei formák, zenei érzések pontosításai stb.) addig semmiféleképpen nem jó dolog őket magukra hagyni, hogy „majd eldönti ők”. Nos, kinek nincs miből rálátnia, annak ne ez legyen első körben a zenéről a berögződése.”

„A digitális zeneoktatással korábbi gyakorlatomban közvetlen találkozásom annyiban volt, hogy zenei szemelvények bemutatására használtam a youtube-ot, illetve a növendékek zenetörténeti adatgyűjtéshez használták az Internetet.”

„Igen. Van olyan növendékem, akivel a digitális oktatásra való átállás előtt is így került sor a tananyag átadására vagy kiegészítésére, esetleg házi feladat ellenőrzésére.”

„Korábban nem volt a mostanihoz hasonló tapasztalatom szolfézs órán. Eddig is használtunk digitális táblát, de a kontaktórákon más volt a technika funkciója. A jelenlegi helyzet más kihívást jelent az általam korábban ismert oktatási formákhoz képest.”

„Szolfézs oktatásom során gyakran használtuk eddig is az interaktív tábla nyújtotta lehetőségeket, a youtube zenehallgatást. Utóbbin gyakran kaptak otthoni feladatot növendékeim.”

2. A digitális távoktatás a közismereti tantárgyak esetében sem könnyű feladat, de a csoportos zeneoktatás: énekóra, szolfézs, kórus, esetleg zenekar, extrém kihívás a pedagógus számára. Hogy boldogult Ön ezzel?

Tapasztalat alapján mind a növendékek, mind a szülők tudatában visszafogott fontossággal bírt a szolfézs, zeneelmélet oktatás, legalábbis a hangszeres órák megtartását lényegesen fontosabbnak tartották és támogatták. Ennek oka lehetett, a közismereti tárgyakkal kapcsolatos leterheltség is. Komoly elhivatottságot, elszántságot és szakmai felkészültséget igényelt a szolfézs, zenetörténet órák fontossá tétele az egyéb tantárgyak dominanciája mellett. Az iskolai kórusmunka viszont gyakorlatilag megszűnt. Ez nagy baj!

„Nagyon hiányzott a személyes kontaktus. Írásbeli feladatokra, dalok bemutatására használható a digitális forma, de az énekes számonkérés már elég problematikus, erősen függ pl. a növendék technikai felszereltségétől. A közös, csoportos éneklés pedig gyakorlatilag megvalósíthatatlan.”

„Az elején meglehetősen nehezen. Meg kellett találni a megfelelő platformot. Nehézséget okozott, hogy sok szülő „szakkörként” vélekedik a szolfézsoktatásról és eszerint is áll(t) a feladatokhoz. Online órák létrehozása szintén nehézségekbe ütközött, hiszen sok családban fordul elő, hogy 2 számítógép áll a rendelkezésére az 4-5-6 tagú családnak. Minden esetben a közismereti iskolákkal való kapcsolattartást tekintették előnyben. Nem vagyok pályakezdő, értek az informatikához (segítségem is van pluszban) de még így is legalább 3-4-szeres a munka mennyisége, amihez hozzájön, hogy 2 kicsi gyerekem is itthon van.”

„Kezdetben nehéznek tűnt a feladat és őszintén mondván, bárhogyan is terveztem, le kellett mondanom merőben új anyag tanításáról. A szolfézs tárgy talán a legérzékenyebb a digitális távoktatás szempontjából. A Kodály-módszer, melyet követek, a szép tiszta énekhang elérését, a belső hallás fejlesztését tűzte ki célul. Ehhez rendkívül jó gyakorlatokkal rendelkezik, mely nem nélkülözheti a tanár személyes jelenlétét. Megalkuvásom, hogy a gyerekek már meglévő tudására alapozó, különben nagyszerű feladatlapokat válogattam, hozzá később elektronikus játékokat csatoltam, úgy érzem, mégis meghozta a gyümölcsét. Ismerjük a mondást: Ismétlés a tudás anyja. Úgy látom, a gyerekek élvezték a közös munkát, az ismereteiket összegző, stabilizáló feladatokat.”

„Ének-zene és szolfézs tanárként valóban nagy kihívás volt a digitális oktatás. Kezdetben nagyon nehezen tudtam kitalálni, hogy tudnám ezt a helyzetet megoldani. A legtöbb esetben önállóan megoldható feladatokat küldtem a gyerekeknek, de előfordult, hogy videót készítettem.

A videón olvasógyakorlatok énekléséhez, dalok hallásutáni tanulásához adtam segítséget. Gyakran kellett szolmizálniuk, illetve az ábécés hangokat is sokat gyakoroltattam velük. A „Google Classrom”-ot használtam, a gyerekek ide töltötték fel a megoldásaikat. Előfordult olyan is, hogy online játékot, gyakorló feladatot küldtem, ezeket nagyon élvezték. (learningapps, wordwall, quizlet)”

„Az E-Kréta rendszerén keresztül, mint szolfézs és zeneirodalom tanár az órarendi óráknak megfelelően, az adott napon az E-Ügyintézés/Üzenetek fülben hangfájlokat küldtem a gondviselőnek-tanulónak, valamint ehhez szöveges értelmezést (ha szükséges volt a feladatokhoz megoldási kulcsot), mely az épp aktuális tananyag feldolgozását, ismétlését segítette elő (órarészlet). Elsődlegesen az éneklésre helyeztem a hangsúlyt, de emellett a ritmus, esetleg elméleti gyakorlatokra is próbáltam fókuszálni, melyeket kreatív-játékos szemlélettel közelítettem meg. Ezekre épültek a házi feladatok, melyeket kép vagy szintén hangfájl formátumban kértem az E-Krétába üzeneteimre válaszelevélként visszaküldeni. Így próbáltam a szülői segítség terhét könnyíteni, személyiségi jogokat tiszteletben tartani.”

„Úgy érzem, hogy boldogultam a magam módján. A szülőkkel és rajtuk keresztül a diákokkal fel tudtam venni a kapcsolatot és a tanítást tovább tudtam folytatni március 16-án. 12 csoportban tanuló közel 120 kisiskolás gyermek elérése online csatornákon egyik napról a másikra, a velük való kapcsolattartás, a távoktatás nagy kihívás volt számomra. Ahogy tudtam, megoldottam a helyzetet. Olvastam ajánlásokat, Igazgató Úr tájékoztatásait, konzultáltam szakos kollégával, tanítókkal, tanárokkal, számítástechnikai szakemberrel. Közben tanítottam és tartottam a kapcsolatot a gyermekekkel és a szülőkkel. A fejlődésre törekszem e téren továbbra is.”

„Ami magát az éneklést illeti, több gyerek jelezte, hogy hiányzik neki az éneklés, de úgy gondolom, hogy az előbbieken ismertetett okok miatt teljes osztályoknak úgysem tudnám megfelelően megtanítani az új, számukra még ismeretlen dalokat, ezért az eddig tanult dalokat megkerestem youtube-on, a linkeket közzétettem ezekkel tudnak igény szerint énekelni. Szerencsére rengeteg dalt tanultunk eddig, tehát úgy érzem a mérleg itt is pozitív, a fennmaradó dalokat pedig megígértem, hogy jövőre bepótoljuk!”

„Ebben a tanításfajtában a legnagyobb hátrány a közös és egyéni tapasztalat szerzés hiánya. Mivel a Kodály-koncepció alapján minden új zenei elemet a vokális anyagon keresztül igyekszem tanítani, tudatosítani és gyakorolni, ez a diákok részéről aktív jelenlét nagyon hiányzik a mostani oktatási rendből. A tantárgy élményszerűségét más módokon kell biztosítani. Igyekeztem több művet ajánlani meghallgatásra és az online játékok, játékos feladatok is nagy segítséget nyújtottak az izgalmasabb ismeretszerzésre. Azonban a közös éneklés élményét hosszútávon ezek sajnos nem pótolhatják.”

„Két csoportot vezetek, a kisebbek, akik 3. osztályosok elméletből és a nagyobbakból álló 5.”B” - tagozatosokat. Kicsiknél az óra idejében, napján kaptak feladatokat e-mailben. Ez nagyrészt összefoglaló, rendszerező feladatok voltak. Hozzá csatolva zenehallgatási anyagot, youtube linket. Egy-egy anyagrészt után feladatlapot kaptak, melyet visszaküldtek javításra. Számos játékos gyakorlatot küldtem nekik, amivel tanulhatták, rögzíthették az eddig tanultakat. A hallásfejlesztő feladatok hátrányba kerültek, de saját feljátszással kaptak ilyen jellegű megoldandó feladatokat is. Szerencsére minden tanítványnak volt internet otthon és megfelelő eszközfeltétel is biztosított. „

„Nagyobbaknál a heti egyik óra video chat formában zajlott, ahol nagy hangsúlyt fektettünk a formatanra, ezen ismereteinket mélyítettük, új formákkal ismerkedtek meg. Művek partitúráját megkapták, így tudták követni az elemzést. Másik órában hangzó anyagot küldtem (legfőképp 2 szólamú dallamírás példák), amiket visszaküldtek. Kijavítva mindenki megkapta.”

3. A köznevelési államtitkárság módszertani ajánlást fogalmazott meg a koronavírus járvány idejére bevezetett digitális munkarendhez az alapfokú művészeti iskolák számára. Mennyiben segítette az Ön pedagógiai munkáját az ajánlás? Van-e olyan személyes javaslata, mely a nehezített minőségi helyzet ellenére mégis tovább segítené az online zeneórák színvonalas működését?

A módszertani ajánlást eleinte sokan „messiásként” várták, annak tartalmát elfogadták és alkalmazták is. Sőt, ahogy teltek a hetek, a zenetanárok egyre magabiztosabban tudták ötvözni az köznevelési államtitkárság javaslatait saját szakmai helyzetükkel, terveikkel.

Annak ellenére is igaz ez, és pont ezért becsülendő, mert a zeneelméletet tanító pedagógusok sokszor érezték mostoha helyzetben saját tantárgyukat. A zenetanulás folyamatát végigkísérő elméleti tárgyak sajnos kevésbé fontosak, még a hangszeres zenét lelkesen tanuló növendékek és szüleik gondolkodásában is. Rendes időkből is így van ez, időhiányra, más jellegű különórák fontosságára hivatkozva. Most, a digitális távoktatás idején, amikor ezer gondja, újabb és újabb megoldandó feladata volt családoknak, diákoknak, nyilván igyekeztek minél jobban teljesíteni a „kötelezőt”, vagyis előnyt élveztek a továbbtanulás szempontjából dominánsabb közismereti tárgyak. A hangszeres tanulást a személyes tanári követés miatt sokan valóban fontosnak tartották, de a csoportos órák közül a szolfézs, zeneelmélet legfeljebb csak másodhegedűs lehetett. Ez a válaszokból is nagyon érződött. Sokkal jobban kellene hangsúlyozni a zeneoktatás egészének minden egyéb tanulási kompetenciát erősítő hatását, akkor talán kevésbé legyintenek sokan:

„Ez csak egy énekóra!”

„A köznevelési államtitkárság módszertani ajánlása sokat segített a digitális oktatás megvalósításában, de természetesen saját ötleteimre, kreativitásomra is támaszkodtam.”

„Köszönöm a segítséget. Hasznos volt.”

„Több online csatornát is tudtam belőle hasznosítani, amik folyamatosan fejlődnek a pedagógusok munkái által.”

„Segítette több internetes oldal ajánlásával. Biztos, hogy ezeket még akkor is használni fogjuk, ha már visszaáll a rendes tanítás.”

„Jelenleg én is a tapasztalatgyűjtés fázisánál tartok, így érdemi javaslatokat nem tudnék megfogalmazni azon kívül, hogy magasabb évfolyamoknál kifejezetten jól működik a zeneirodalmi ismeretekkel összefüggő megfelelően kontrollált, célirányos feladatok megfogalmazásával járó önálló tájékozódás adott zeneszerzők, művészeti korszakok megismeréséről.”

„A módszertani ajánlás részben segítette csak a munkám, mivel az ajánlott anyagok mindegyikében van használható, de a részleteket az egyes anyagokból nem lehetett összehozni egy felületre, ráadásul ezt közvetíteni a gyermekek otthon használandó technikai hátterére. Személyes javaslatom, hogy egy egységes, használható felület kellene kialakítani eszközökkel pl. zongoraklavíratúra, mely hangot ad, tábla, szolfézs könyvek feltöltése, melyekben a lapozhatóság megoldott, szólampáros gyakorlásnak a lehetőségét kialakítani, dalokat felénekelni, zeneműveket lejátszani és ahol legalább 15 gyermeket együtt lehet látni. Egyfajta tantermi környezethez közelítő, „szolfézsóra szerű” felület létrehozása, mint egy beillesztéssel (hang, kép) szerkeszthető PPT. Megfontolandó, hogy a népdalok autentikus formája az ajánlott anyag, vagy egy elektronikus hangszín.”

„Személyes találkozás nélkül nem tartom lehetségesnek a zeneoktatást. Egy-egy játékos feladat beépítése azonban hasznos a későbbiekben is. A módszertani anyag jól használható volt”

„A köznevelési államtitkárság módszertani ajánlása a digitális munkarendhez a technikai eszközök használatában és a pedagógiai tanácsokban segített.”

„Természetesen, a zeneelmélet órát gyakran adnak alkalmat arra, hogy a tervezett tananyagot kiegészítsük digitális formátumú anyagokkal. Például:
- tanult zeneművek meghallgatása, híres előadók tolmácsolásában
- kicsiknél hasonlóképp, egy-egy dal vagy gyermekjátékdal megismerése más előadók, vagy csoportok előadásában.

Számomra, a pedagógus számára is a továbbképzéseken megismert módszerek ilyen formában való rögzítése, továbbadása segíti munkámat.”

„Az iskolai kottatár digitalizálása, ingyen hozzáférés legalább az alapvető kottákhoz online módon a tanárok, és a növendékek részére.

Minden pedagógus számára elérhető, új softver-rel, kamerával, hangszóróval ellátott laptopok biztosítása, az online oktatáshoz szükséges, az iskola által egységesen használt programmal, az iskola alkalmazásában lévő informatikusok által feltelepítve Munkaidőben elérhető segítség az iskola informatikusai részéről”

„Semmiben. Nem volt szükségem ilyenre, mert magam is ráláttam. Csak annyit lehet, amennyit bírnak. Ebben a helyzetben nem ez volt számukra a legfontosabb. Hasonló lehetett a régi időkben, mikor háború volt s lőttek, szinte senkit sem érdekelt a komoly és alapos zenei tanulás, pláne nem gyerekeket. Így javaslatom sincs arra, hogy milyen is legyen az online oktatás a zenében. A zene az emberek minőségi jellemzője és első ízbeli kontaktus teremtője. A gép és a program ebben maximum csak kiegészítő lehet és könnyítő más nem. Nem helyettesítheti a videóban megjelenés a személyes tanulási folyamatot.”

4. Saját növendékei körében hogyan tervezi az év végi vizsgák lebonyolítását?

Az online zenei oktatás önmagában, illetve az év végi számonkérést tekintve is egy nagy kísérletnek nevezhető, valahol a racionalitás és az emóciók határán. Amikor már világosan látszott, hogy a veszélyhelyzet nem csak 1-2 hét lesz, világossá vált, hogy a napi munkavégzésen túl, választ kell adni az évközi és év végi számonkérési lehetőségekkel kapcsolatban is. Egy újabb kihívás, mellyel szembesülni kellett az oktatás minden frontján. A csoportos zeneelméleti vizsgák zöme beadandó feladatok alapján megajánlott jeggyel történt. Üdítő kivétel volt, hogy ha valaki egyenként vizsgáztatta le csoportja minden tagját.

„Nevelőtestületi határozat alapján éves gyakorlati jeggyel zárjuk le azon növendékeket, akik nem tesznek valamilyen lezáró, osztályozó, vagy összevont vizsgát. Ez nagy könnyítés.”

„Az MZMSZ által készített ajánlást vette alapul zeneiskolánk a vizsgák lebonyolításához. Az alapvizsgák kerülnek megszervezésre elsősorban. A csoportjaim tanulóinak a májusi ismétlés során, egyfajta összegzésként az évben tanult dalok éneklését javaslom elsősorban, mivel azok tartalmazzák egyben az elsajátított elméletet is, ebből kérek egy dalcsoportot összeállítani és hangfájlban visszaküldeni az E-Krétán.

„A zeneoktatás élő jelenléte kíván, tehát első sorban a szóbeli megnyilvánulás (éneklés) a legfontosabb eleme, véleményem szerint ez így tud megvalósulni!”

„Az évfolyamok év végi lezárása a havi jegyek alapján fog történni.”

„Csoportos órákon a beküldött munkák és az egész éves munka alapján, évvégén megajánlom a jegyet. Az alapvizsgásoknak, idén 3 fő, adott időpontban eljuttatom a feladatlapot, majd a vizsga időpont végén érte megyek, összeszedem és kijavítom.”

„A központi ajánlás alapján (Maruzsa Úr). Mentésülnek az év végi vizsga alól és megajánlott jegyet kapnak. Azt hiszem ez a kialakult helyzetben ez a minimum, amit megérdemelnek!”

5. A jelen helyzet fokozott mértékben igényli a családdal, a szülőkkel való együttműködést. Milyen gyakorlati és mentális tapasztalatai vannak erről?

A zenetanulás elméleti része természetesen kevésbé látványos, mint a hangszeres oktatás, ezért, az ezen a téren laikus szülők nem mindig érezték át a tantárgy fontosságát. Így a növendékek egy része is lazábban vette, a szaktanár minden igyekezete ellenére. Persze a tanárok között is volt olyan gondolat, hogy értelmetlen a küszködés, de a legtöbben minden tudásukat, kreatív ötletüket bevetették a figyelem fenntartása érdekében. Minden akadály ellenére azonban hálás együttműködés volt a tanár és a család tagjai között.

„A szülők 90%-a készségesen együtt működő. Vannak azonban olyanok, akik teljesen megtagadják az együtt működést, vagy kioktatnak, hogy ne akarjam azt, hogy ő most a gyereket a szolfézsához leültesse. Normális iskolai rendszerben szerencsére ilyen nincs. A digitális oktatás kevésbé személyes. Gyerekeknek is nagyon hiányzik a személyes kapcsolat. Nincs akkora varázsa bármilyen feladatnak akármennyire érdekes, mintha az osztályteremben tanítanánk.”

„Tapsztalatom a következő: A kis tanítványok, gondolok itt az 1 osztály, 2 osztály, 3 osztály tanulóira- feladatainak elvégzésében elengedhetetlen a szülői segítség. A Word, Ppt dokumentum megnyitása, elolvasása, a feladatok elvégzése, videó készítése szülői segítség nélkül lehetetlen. Sokat köszönhetek nekik, és hálás vagyok, hogy a segítségemre vannak. Sok szülőnek nincs elképzelése a szolfézs tantárgy mivoltáról, most betekintést nyernek a digitális oktatás kapcsán. Kérdéseikre minden esetben részletes magyarázatot, útmutatást adok. Az idősebb korosztály -5 osztálytól felfelé-könnyedén veszi az akadályokat, ott azt látom nem jelent gondot az IKT eszközök használata. Ennél a korosztálynál kevesebb lehetőségem van érintkezni a szülővel. Az e-mail-ben érkező feladatok legtöbb esetben szülők e-mail címéről érkezik, így velük tudok a konkrét feladat elvégzéséről, eredményéről kommunikálni. A messenger üzeneteknél ugyanez a tapasztalatom. Az idő előre haladtával az a meglátásom, hogy egyre jobban elfáradtak a rendszeresen teljesítő gyereke és szüleik is. Érthető ez a helyzet, hiszen a szülők is több fronton teljesítenek ebben a nehéz helyzetben.”

„A tapasztalatok azt mutatták, hogy a szülőket megterhelte a sokféle felület használata (általános iskolai oktatáson belül is, és ehhez még társul a zeneiskolai hangszer+elmélet tárgyak oktatásának különböző megoldásai pedagógusonként-gyermekenként).

A saját tapasztalatom, hogy megterhelő naponta emailekben (átlag 5) informatikai segítségnyújtást adni a felülethasználatról, a növendékek teljesítményét hangfájlokban visszahallgatni, mindamellet, hogy az órákat digitálisan elő kell készíteni. Máskor az óra végeztével az anyag ellenőrzése megtörtént és az emailek sűrűsége jóval kevesebb volt értelemszerűen.

Szinten tartásnak jó a digitális oktatás, mely az eddigi (első félévben) megszerzett tudásra épült nagyrészt, de előbbre lépni, magas zenei színvonalat ezzel képviselni nem lehet, főleg kiskorúaknál. Nem beszélve a Kodály-koncepció csorbulásáról. A zenei tudás sok apró részletből áll össze.”

„A legtöbb esetben érezni a szülői támogatást. A digitális tanítás egész napos készültséget követel a tanártól, ami megterhelő. (a szülői megkeresések kora reggeltől késő éjszakáig zajlanak)”

„Hasonló, mint az eddigi 40 év tanítással eltöltött „vírusmentes” időszakban. Amelyik családban gondot fordítanak a gyermek iskolai feladatainak elvégzésére, az órákra való lelkiismeretes felkészülésre, a felszerelés meglétére, ott most is zökkenőmentesen zajlottak a dolgok, ahol pedig ezek a tényezők eddig is kívánni valót hagytak maguk után, ott még hatványozottabban léptek fel problémák. Sok szülő kényszerült maga is távmunkával dolgozni, így gyermeke kötelező iskolai feladatai és a saját munkája mellett már nem igen tudott a zeneiskolai házi feladatokra időt szakítani, és energiát fordítani. Szerencsére ezek voltak a ritkábban előforduló esetek.”

„Mindenki nagyon előzékeny volt és most is bármikor, ha gond merülne fel, segítséget nyújtanak a gyerekeknek az online folyamatokban. Sokszor részt vesznek az órán és segítenek a gyerekeknek, jellemzően a kicsiknek. Az a tapasztalatom, hogy mostanra nagyon elfáradtak a szülők, alig várják, hogy vége legyen az iskolának, hiszen tudom (3 gyerek édesanyjaként) és átérzem, hogy mennyire leterheltek. Nagyon sok szülő fogalmazta már meg, hogy kimerült és alig várja, hogy a gyerekek iskolai oktatását ne neki kelljen otthon megoldani.”

Növendékek válasza

Kétség kívül a legtermészetesebb, legőszintébb közeg a gyermek. A beérkezett válaszok döntő többsége mentes volt minden modorosságtól, megfelelés kényszertől. Mondataik legtöbbször spontának, ártatlanul egyszerűek, őszintén lelkesek, vagy éppen kritikusak voltak. Megható válasz is érkezett szép számmal, például kottalapra, saját kézírással, részletes fogalmazással. :)

Rendkívül érdekes volt pedagógus szemmel is olvasni a növendékek véleményeit. Már csak ezek alapján is komoly visszajelzés a tanár számára, hogy munkája létfontosságú. A gyermekek művészi, érzelmi életére óriási hatással van, a személyéhez fűződő kötődésen keresztül, hogy szeretik, vagy éppen nem szeretik a zenét! Mivel a válaszadás nem volt kötelező, elsősorban nyilván azok írtak vissza, akiknél a tanári, szülői háttér is igényes, fontos számukra, hogy a gyermek zenét tanuljon.

A gyermekek szembesültek egy helyzettel 2020 tavaszán és tény, hogy pusztán élettani okokból is fogékonyak minden újra, nem félnek a változásoktól. Minél fiatalabbak, annál kevésbé érzékelik, vagy tudják, hogy egy konkrét változás milyen hatással van életükre, főleg hosszútávon. Az a változás azonban, ami a zeneoktatás tényét veszélyeztetné, ijesztő volt számukra. Nyilván igaz lehetett ez a közismereti tárgyakra is, de ebben az esetben a hangszeres zeneoktatáson keresztül megtapasztalható személyességet féltették, nem akarták elveszíteni. Így az online zeneoktatásra adott toleráns reakciók döntő szempontja ez volt.

De a gyerek az gyerek és, ha úgy adódik, hajlik a kényelmi szempontok felé is. Így nem meglepő, hogy az online oktatás először vonzónak tűnt. Nem kell fizikailag útra kelni, hangszert cipelve, jármű után szaladva, időre órára menni. Ehelyett kényelmes melegítőben, a konyha közelében lehet tanulni. Ez nagyon sok válaszban megjelent.

Ahogy azonban teltek a hetek, hónapok és tartósan ígérkezett ez az állapot, eltűnni látszott a kezdeti varázs, és a sikeresen befejezett, lezárt tanév, a digitális távoktatás bevezetésének hátterével, csakis a pedagógusok és a család által megtámogatott kitartáson és szorgalmon múlt. Még azok a növendékek is, akik válaszaik alapján „lubickoltak” az online zeneoktatás rendszerében, arra a kérdésre, hogy várják-e a hagyományos, személyes tanítást, egyértelműen és nem titkolt lelkesedéssel válaszoltak igennel.

Nagy felelősség hát, mit hall meg és mit hallgat meg a pedagógus a növendék reakcióiból.

Mi az, amit formálni kell a gyermekek ellenállás esetén is, de mi az, amire időben, érzékenyen reagálni kell, követve természetes, ösztönös igényét a minőségre, amíg az él, és nem múlik feledésbe.

Itt is értelmet nyer Kodály Zoltán megjegyzése:

“... rögtönözne minden épkézláb gyermek, ha hagynák... de nem lehet magára hagyni zenei világképe kialakításában.”

1. Mi tetszik Neked leginkább az online énekórában, zeneórában, szolfézs órában?

A legjellemzőbb válaszok alapján kiemelt idézetekből is kitűnik, a gyermeki lendület és kreativitás kereste és adta a válaszokat egy különlegesen nehéz helyzetben is. A személyes tanár-növendék kapcsolat hirtelen megszakadása miatti hiányérzet, az oktatás megakadásától való félelem, vagy éppen a meglévő harmónia miatt birtokolt biztonság folytatása, fontos húzóereje volt az oktatás sikeres működésének. Nem elítélendő, sőt érzékeny jelzésként kell értékelni az őszintén elutasító válaszokat is, hiszen valóban nem természetes jelenségről van szó. Nyilván itt sokat számított a technikai háttér minősége is.

„Az, hogy láthatom a tanárokat és a barátaimat, mert már nagyon hiányoznak.”

„Zongorán csak velem foglalkozik a tanár:)”

„Az, hogy rendszeres és folyékony a nehéz helyzet ellenére is.”

„Nem kell itthonról elmenni, szaladnia a buszra.”

„Talán így nem olyan feltűnő, ha hibázik az ember!”

„Nem tudok ilyet mondani. Jobb volt, amíg mehettem a tanár bácsihoz. Ott mindig rendben volt minden, itt pedig a technika miatt néha késett a hang, vagy nem hallottam az ütemet, ezért nehéz volt. Így sem rossz, de csak azért, mert a tanár bácsi mindent megtesz.”

„Semmi. Jobb volt mikor a tanár ott volt személyesen, és egyből mondta, ha valamit nem jól csinálok. Így meg csak kínlás, ha valami nem megy, nincs segítség azonnal.”

„Hogy nem hanyagoljuk el, szóval, hogy ugyanúgy fent tartjuk és fejlesztjük az eddig megszerzett tudásunkat.”

„Nincs közvetlen ajándék a munkámért - most csak felírják a cukorkát az óra végén.”

„Az tetszik leginkább, hogy az itthoni, megszokott környezetemben, és a kényelmes melegítőmben tudok részt venni az online órákon.”

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

„Az hogy itthon vagyunk, és nem kell elmenni a zeneiskolába bár ott is jó énekelni 😊”

„Az, hogy új dolgokat ismerhetünk meg, ilyen még nem volt, hogy így tanultunk volna zenét. És, hogy itthonról tudjuk folytatni, amit a zeneiskolában elkezdtünk.”

„Nem tetszik az online oktatás. Gyakran szétkapcsol az internet, akadozik a hangminőség, amely a legfontosabb lenne a zenetanulásban. Gyakoriak a technikai hibák, amelyek rontják a zeneoktatás minőségét.”

„Semmi, mert jobban szeretek személyesen kommunikálni a tanaraimmal.”

„Az online szolfézs órában az a jó, hogy az anyagokhoz kapunk szemléltető videókat a hangszerekről, korszakokról és zeneművekről. Az online zongoraóra nem tetszik, akkor jó, ha ott vagyunk mind a ketten, élőben, a teremben és tanárnő látja, hogy mit hogy csinálok és tud segíteni. Amikor akadozik a vétel vagy idő-eltolódással hallja, amit játszok, az megnehezíti az egészet.”

„Az online énekórák zseniálisak voltak!!! A Tanárnő minden nap tartott instagram-on élő videós beéneklést! Imádtam! Ezen kívül a szokott időben megtartottuk hetente a magán énekórákat. Meglepő módon nagyon sokat fejlődtem, és talán azt is mondhatom, hogy ez a karanténosdi jó hatással volt az ének tudásomnak. Buli volt, más volt, mégis minőségi! Még szép, hogy alig várom az új tanévet! Lesz miről megemlékezni ... és újult erővel, személyesen is belevágni az új művekbe.”

„Az okosdoboz tetszik a legjobban. Tetszik, hogy kényelmesen itthonról dolgozhatok. Nem tetszik, hogy nem láthatom az osztálytársaim, tanáraink személyesen! 😊”

„Az online tanítás keretében a klarinét tanárom mindig előre megküldte az éppen tanult darabok zongorakíséretét vagy a második szólamot. Ezt a gyakorlás során annyiszor játszhattam le, ahányszor csak akartam. A személyes foglalkozásokon mindig megvolt az együtt zenélés élménye, de ez korlátozódott magára a tanórára, mert ott hallottam a darabokat kísérettel együtt. Az online tanítás miatt megkapott kíséretekkel otthon is lehetőségem volt valami hasonló "együtt zenélésre", bár az 5. pontban utalok majd rá, hogy ez az élmény nem tudja pótolni a személyes együtt zenélés élményét.”

„Izgalmas volt, hogy online megy az óra, az elején nehéz volt megszokni. Talán az volt benne a legjobb, hogy bármikor tudtunk órát tartani. És nagyon modern volt, hogy képernyőmegosztással tanultunk. A videó és hangfelvételek által jobban figyeltem a hibáimra, amiket még ki kell javítanom.”

„Hogy nem piszkálnak minket szolfézs órán a fiúk!” :)

2. Volt-e valamilyen új feladat típus, amivel az online órán találkoztál először?

A növendékek gyorsan és rugalmasan reagáltak az új helyzetre, sokan említették a nagyobb önállóság felelősségét. A hangszerhangoló applikációk nélkülözhetetlenek tűntek, ez segítség és megoldás volt a gyakorlás, vagy az óra során. Sok tanár kérte a videóra feljátszott anyagot, a hangszeres vizsgák lebonyolításának legjellemzőbb módja is ez volt.

„A zongora nem nőtt, ugyanúgy gyakorlok csak a megtartott órák száma csökkent és önállóbbnak kell lenni. Szolfézsából és énekkarból többet gyakorlok itthon. Énekből nincs online óra és több a házi.”

„Esetleg az online együtt játszás élménye. Együtt játszunk, de mindenki otthonról.”

„Tanultunk új hangokat, amit nehezebb volt elmagyarázni, mint személyesen.”

„ Ki tudom kapcsolni a hangot, ha pl. tüsszentek.”

„Megismertem új alkalmazást a telefonomon (soundcorset) , ami adja az ütemet, így segít. Ezt a gyakorláskor is tudom használni.”

3. Növekedett, vagy csökkent házi feladataid, vagy gyakorlásod mennyisége, amióta otthonról tanulsz zenét?

A házi karanténba szorult digitális távoktatás megvalósításának, sikerének, vagy éppen kudarcának fontos tényezője volt az otthoni mentális, szellemi és fizikai légkör.

Az eleinte izgalmas semmittevésnek is felfogható helyzetben a növendékek zenetanulási hajlandóságára, a gyakorlások mennyiségére és minőségére, nap, mint nap, döntő befolyást gyakorolt a szülők hozzáállása. Ugyanakkor érdekes kölcsönhatás alakult ki a növendékek és környezetük között. Örömtelien sok esetben a hangszeres órák otthoni jelenléte, saját gyermekeik fejlődésének élő tapasztalata ébresztette rá, vagy erősítette meg a szülőket a zene iránti szeretetükben, és mélyítette el a tanulásba fektetett munka fontosságát.

„Nagyon szeretek zongorázni ezért eddig is próbáltam sokat gyakorolni, ez most is így van, szolfézsából is kb. hasonló mennyiségű házi feladatokat kaptunk.”

„A szolfézs írásbeli házi feladataim növekedtek. A hangszeres tanulás során tovább tart a gyakorlás, mert nehezebb elsajátítani személyes kapcsolatot, a kezeim igazítása nélkül a feladatokat.”

„A házi feladat mennyisége nem változott, de mivel több időt töltök otthon, ezért gyakrabban és több időt töltök gyakorlással.”

„Sokkal többet gyakorolok, de a házi feladataim mennyisége nem változott.”

„A járvány miatt az oktatók kevesebbek. Nem tömnek meg végtelen mennyiségű feladattal.” :)

„Talán kicsit többet gyakoroltam, az 1-es pontban említettek miatt, azaz, hogy rendelkezésre állt a kíséret.”

„Ugyanannyit kellett tanulnom, mint a Zeneiskolában, de többet kellett gyakorolnom.”

„Igen, növekedett, és a felszabadult időm is amiben tudok játszani, aminek örülök is. Tény, hogy így nem tudjuk, annyira alaposan átvenni a darabokat, viszont úgy gondolkodik a tanárom, hogy ebben az időben tökéletesen lehet zenét hallgatni, új darabokkal megismerkedni, úgyszólván linkeket is küldött, hogy mit hallgassak.”

„Növekedett, nem kell elmenni itthonról, így sokkal több időm jut a gyakorlásra.”

„Több időm van gyakorolni. A napi 10 perc majdnem minden nap összejön!” :) :)

4. Várod már, hogy visszaálljon a zenetanulásod a megszokott formában?

Beszédes illusztráció, mely tökéletesen lefedi a többi, egyénileg küldött válasz tartalmát is!

Egyetlen zeneiskola (227 válaszadó) összesített formában küldött válaszai az adott kérdésre!

1) Igen.

2) Igen

3) Igen

4) igen

5) Nem tudom, nincs problémám a mostani helyzettel.

6) Igen.

7) Igen.

8) A zenetanulásban igen, de a rendes iskolát nem várom

9) Igeeeenn!!!

10) Igen

11) Igen, várom

12) Igen

13) Igen

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

- 14) *Igen.*
- 15) *Igen.*
- 16) *Igen*
- 17) *Igen*
- 18) *Igen*
- 19) *Természetesen*
- 20) *Nagyon várom*
- 21) *Igen*
- 22) *Igen, nagyon. Hiányoznak a tanárok*
- 23) *Is is. Mondjuk március 13 történt láb balesetem miatt jól jött az itthon tanulás de csak emiatt.*
- 24) *Igen*
- 25) *Igen*
- 26) *Igen, nagyon!*
- 27) *Nem igazán.*
- 28) *Igen, várom.*
- 29) *Nem, mivel már csak 1 hónapot töltök a zeneiskolában*
- 30) *Igen*
- 31) *Igeeeeen!!!! 😊*
- 32) *Igen*
- 33) *Igen, nagyon várom már*
- 34) *Igen*
- 35) *Nem feltétlenül, nekem tetszik ez a forma. (Bár a barátok hiányoznak!)*
- 36) *Nem*
- 37) *Igen nagyon várom.*
- 38) *Igeeeen*
- 39) *Igen várom*
- 40) *Igen*
- 41) *Igen!!*
- 42) *Igen, mindenképp*
- 43) *A zenetanulás nem olyan jó így, azt nagyon várom, hogy újra a régi legyen, de a suliba nem akarok visszamenni soha többé.*
- 44) *Igen*
- 45) *Igen.*
- 46) *Igen is meg nem is.*
- 47) *Igen*
- 48) *Igen*
- 49) *1*
- 50) *Igen, mert könnyebben megértem élőben, jobban el tudja magyarázni a tanár.*
- 51) *Félig igen, félig nem.*
- 52) *Igen, várom már.*
- 53) *nem*
- 54) *Igen*

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

- 55) *10-es vagyok ... De várnám, ha lehetne folytatni.*
56) *Igen*
57) *Igen, mert az online zeneórák minőségileg nem mindig jók. A tanárok pedig többet tudnak segíteni.*
58) *Igen*
59) *Igen.*
60) *Lehet, hogy könnyebb lenne.*
61) *Igen. Az jobb volt.*
62) *Igen nagyon*
63) *Igen, várom.*
64) *Igen*
65) *Igen*
66) *Igen.*
67) *Igen várom.*
68) *Igen, bár ez a mód se rossz*
69) *igen*
70) *Igen*
71) *igen*
72) *Nem*
73) *Igen.*
74) *Igen.*
75) *Igen, nagyon várom!!!!*
76) *Igen.*
77) *Igen nagyon*
78) *Nem annyira mert így szerintem jobb.*
79) *Igen*
80) *Igen*
81) *Igen, várom.*
82) *Nem*
83) *Igen, nagyon*
84) *Igen, nagyon hiányzik a zongorám, de legalább most sokkal többet énekelek.*
85) *Sajnos idén elballagok, de amúgy már várnám. Ha nem is a tanítás miatt, hanem a tanárokkal lévő személyes kapcsolat miatt.*
86) *Igen, de vannak előnyei az online oktatásnak.*
87) *Igen.*
88) *Igen mivel másabb előben megállapítani a tanáromnak, hogy jól játszom-e.*
89) *Igen*
90) *Igen*
91) *igen*
92) *Igen, mert személyesen is láthatom Veronika nénit.*
93) *Igen*
94) *Igen.*
95) *Igen*
96) *Igen, nagyon*

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

- 97) igen
98) Igen
99) Igen.
100) Igen.
101) Igen, nagyon várom, mert hiányzik a hangszeres tanárom személyes jelenléte.
102) Nem
103) Igen.
104) Igeeen
105) Igen
106) Nekem teljesen megfelel a mostani oktatás is.
107) Igen.
108) Igen.
109) Természetesen.
110) Igen.
111) Igen
112) Igen, nagyon.
113) Igen nagyon.
114) Mivel van itthon hangszerem, nekem kimondottan tetszik ez az oktatási forma.
115) Igen
116) Igen a személyes találkozás véget.
117) Mivel hamarosan nyári szünet, inkább azt várom, hogy végezzek a szolfézs vizsgával és jól sikerüljön. Ennek örülnék most.
118) Igen.
119) igen
120) igen
121) igen
122) igen
123) Igen.
124) Igen.
125) Igen.
126) Igen nagyon várom
127) Igazából nekem így is jó, de azért várom 😊
128) Igen
129) Igen! Nagyon várom!
130) Azért várom ám.
131) Igen
132) Igen várom
133) igen
134) Igen, mert a személyes órákon a tanárok jobban tudnak magyarázni és megmutatni, gyakoroltatni a feladatokat.
135) Igen várom.
136) Igen
137) Igen. Hiányzik mindenki.
138) Nekem így is tetszik

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

- 139) *Igen.*
140) *Igen*
141) *Mindenképp! Magánéneket szerintem máshogy nem is lehet tanulni!*
142) *Igen!*
143) *Igen*
144) *Igen*
145) *Igen*
146) *Igen*
147) *Nagyon várom már!!!!*
148) *Igen. Azért jobb lesz igazából találkozni a tanár nénivel.*
149) *Igen, nagyon*
150) *Nem*
151) *Igen*
152) *Igeeeen!!!!*
153) *Igen!*
154) *Igen*
155) *Igen*
156) *Igen.*
157) *Igen*
158) *Igen is, meg nem is.*
159) *Igen!!*
160) *Igen, várom, hogy visszaálljon a "rég"i rend.*
161) *Igen.*
162) *igen*
163) *Nagyon.*
164) *Igen nagyon.*
165) *igen*
166) *Igen, de ez is jó.*
167) *Igen, nagyon várom.*
168) *Igen.*
169) *Igen.*
170) *Igen, úgy sokkal jobban szerettem.*
171) *Igen, várom. A személyes találkozás sokkal jobb!*
172) *Igen.*
173) *igen nagyon.*
174) *Igenis, nem is*
175) *Igen.*
176) *Igen*
177) *Igen nagyon, hiányoznak a személyes találkozások.*
178) *Számomra az online zenetanulás ugyanolyan élmény, ezért mindkettő módon szívesen folytatom tanulmányaimat.*
179) *Igen*
180) *Igen*
181) *Igen, nagyon!*

182) Igen, nagyon várom. A közvetlen személyes útmutatás, az együtt-gyakorlás nagyon hiányzik.

183) Igen

184) Igen.

185) Igen mert szeretem, hogy a tanár bemutatja a darabjaimat

186) Igen

187) Igen!

188) Igen, mert a személyes találkozás, közvetlen kapcsolat nem pótolható online oktatással.

189) Igen.

190) Nem

191) Igen!!! Nagyon várom!

192) Igen, mert szerettem a szolfézst és a zongoraórákat is.

5. Hogyan alakult saját és szüleid személyes kapcsolata ének, szolfézs, vagy hangszeres tanárod irányába?

Digitális lehetőségek tárháza, online zeneoktatás ide, vagy oda, ezt a meccset mégis magasan a virtuális teret is átszelő személyesség nyerte. A tanítani akarás, a tanítható növendék és az ennek eredményét biztosító, abban fejlődni kész, sőt azt csodálni is képes szülői, családi háttér.

„A kapcsolatom a hangszeres tanárommal szerintem egy kicsit felszínesebb lett. Szintén az 1-es pontra utalnék vissza, arra, hogy a személyes órákon, amikor először meghallottam kísérettel a darabokat, az egy nagyon jó "közös zenélés" élmény volt, ami egyértelműen a hangszeres tanáromhoz kötődött.”

„Anyáéknak még mindig ugyanolyan kevés a szolfézs tudása, mint korábban. Anya kicsit többet lát bele az oktatási anyagba, mint eddig. Röviden anyáéknak több a kapcsolatuk a tanárokkal, nekem viszont kevesebb.”

„Jól! Andi nénivel előtte is személyes volt a kapcsolat. Voltunk együtt Andi nénivel. Anyával és Apával már jó néhány zongoraversenyen, találkozon a vírus előtt! A vírus óta heti 2-szer hív Andi néni kamerán, Anyával is mindig beszélgetnek akkor! Anya Melitta nénit is nagyon megkedvelte. Aranyos, kedves tanár néni szerinte! Anya el szokta olvasni, amit együtt chetelünk Melitta nénivel.”

„Többet tartjuk a kapcsolatot tanórán kívül is, bármikor fordulhatok én is, és szüleim is hozzájuk kérdéssel, készségesek és nyitottak. Több csatornán is rendelkezésre állnak.”

„Mindannyiunk kapcsolata nagyon jó a zenetanárral, rendkívül kedves ember.”

„Eddig is jó kapcsolat volt Éva nénivel és most is nagyon jó velem és az anyukámmal is.”

„Nos, már 16 éves vagyok, így meg tudtam oldani egyedül az átállást, de a szüleim is ugye többet hallanak a zenei tanulmányaimból és összességében tetszik nekik azt mondták. A tanárommal pedig remek kapcsolatot ápolunk, én és a szüleim is.”

„A szüleim többet piszkálnak így, hogy gyakoroljak, meg készüljek fel rendesen, de ez most pont mindegy is, mert ráérek. Viszont boldogak voltak, hogy nem hagyom abba a zenélést, ez sokat enyhített a feszültségen, amit ez az egész online oktatás azért rendesen behozott a családba. A tanáraimat meg kifejezetten szeretem, és hiányoznak is. A szüleim szintén jól kijöttek mindig a tanáraimmal, mondjuk most kicsit nehezebb volt nekik utolérni egymást, mert mindenki homeoffice-ban van, így néha csak kergették egymást a virtuális térben. Könnyebb volt nekik, amíg megbeszélték, hogy találkoznak, és találkoztak.”

„Az online verseny miatt anyával gyakoroltam együtt. A furulya tanár nénivel sokat nevetünk, és felhívhatom bármikor, ha kérdésem van.”

„Nekem így is jó, de azért szeretném, hogy visszaálljon a régi kerékvágás.”

„Nem változott, a jó kapcsolat ugyanúgy megmaradt, összefogva segítették a tanulásomat.”

„Nem változott meg, szeretik hallgatni, hogy hogyan játszok!”

„Hangszer óra javított, szolfézs óra nehézkes volt, nem tudtunk egyről a kettőre jutni.”

„Eddig is tartották a tanárok a szüleimmel a kapcsolatot, minden óra után konzultáltak velük arról, hogy mit kell gyakorolni. Nagyon lelkiismeretesek a tanárok. Én ugyanúgy szeretem a zongora és szolfézs tanáromat, ahogyan eddig.”

„Rontott, mert nem lehattunk együtt és „rontotta” a szemünket! 😊”

„Szerintem tiszteletük mélyült.”

Összegző gondolatok

Bár egy velünk élő, rejtélyes vírushelyzet kellős közepén vagyunk, mégis kitérték karjaikat az iskolák, reménnyel telve a személyes találkozás természetes szándékával.

Elindulhatott egy új tanév. Mert sikerült befejezni és lezárni az előzőt a digitális távoktatás kormányzati elrendelésével, mely az online technika megannyi eszközével meg is valósulhatott. Ez helyes logisztikai lépés volt.

Értékelve mindezt, mégis azt gondolom, hogy itt elsősorban nem a technika győzött, hanem az emberi minőség győzött a technika fölött és ez a zenetanításra fokozottan érvényes.

A száraz digitalizáció bármely eszköztára csakis úgy működhetett, ha a világhálót átszötte a személyes találkozás minden nehézséggel szembenéző elementáris igénye.

Oly korban élünk, melyben épp az interneten keresztül, tömeges dózisban kapjuk az információkat, ugyanakkor soha nem élt annyi magányos ember, mint éppen ma.

A zeneoktatás és az ebben élenjáró magyar zenetanítás missziója eddig is, rendes körülmények között is létfontosságú volt. Hiszen a hangszeres órákon, kétszer egy héten legalább 30 perc személyes figyelmet kap egy gyermek (és rajta keresztül a tanár is!) az elméleti órákon, a kóruséneklés során pedig lehetőség van a személyesen létrehozott művészi élmény közösségben történő megélésére. Ilyen a zene. Semmivel sem pótolható út a lélekhez. És ennek igénye hihetetlen belső energiákat mozdított meg. A digitális eszközökön és tartalmakon keresztül zenét tanítani, kezdő, vagy akár haladó szinten lévő gyermekeknek, nyugodtan kimondhatjuk, szinte képtelenség. De a szándék és a közös akarat, hogy a zenetanulás, tanítás ne szakadjon meg teljesen, valamilyen formában folytatódhasson, felülírt minden kezdeti kételyt, sőt a megélt tapasztalatokból sokat tanulhatunk is. Az fizikai távolságtartás kényszere például tökéletesíthette a kommunikációt, a gondolatok, tanári utasítások számítógépen, okostelefonon történő sikeres átvitelét.

Különleges helyzet volt, hogy négy hónapon keresztül a zenetanár „házhoz jött”, betöltve ezzel kicsit a családlátogatás szerepét is. Erősebb lelki antenna kellett ahhoz, hogy az óra szerencsés véget érjen, kezdve az elején, hogy az alapvető kapcsolatfelvétel egyáltalán megtörténhessen a családdal, növendékkel egyaránt.

Szakmai szempontból pedig szinte mindent pótolni kellett, ami a zeneteremben, mint természetes adottság, magától érthetően működik. Egy szemkontaktus, rövid szóbeli utalás, vagy a hangszerartás javítását segítő fizikai gesztusok átvitele online módon, gondosabb szóbeli megfogalmazást, artikulációt, pszichológiai érzéket, intenzívebb figyelemösszpontosító energiát, rugalmasságot, kreativitást és nagy adag humorérzékelt igényelt a tanártól, a növendéktől és közvetlen környezetétől egyaránt. Ennek számtalan megnyilvánulása szólalt meg a válaszokon keresztül és minden érintett sokat tanulhatott belőle, fejlődhetett általa.

Úgy gondolom, hogy a köznevelés egésze és beleértve magyar zenei nevelést is, mindvégig a pozitív szempontokat keresve alkalmazta a digitális oktatás minden lehetséges formáját.

Emellett azonban fontosnak vélem e gondolatsor által is felhívni a figyelmet, a gyermekeket hosszútávon veszélyeztető szempontokra az online eszközök használata során.

A gyermekeket, bár nagyon könnyen és profin kezelik az online eszközöket, a több órányi képernyő előtti tartózkodás, az ott zajló konzekvens munka, nagyon fárasztja őket. Tapasztalatok szerint, akkor is így van ez, ha maguk nem szívesen vallják ezt be. Egyszerűbben fogalmazva, csak úgy nézelődni a neten mindenfélét, órákig is hajlandóak gyerekeink, de valós munkavégzésre, elég behatárolt időkeretben képesek ugyanezen eszközök képernyői előtt. A szülők és a tanárok közös felelőssége az online eszközök célzott és nagyon bölcs használatának tudatosítása a tanulók felé, sőt azoknak a tanulási időn kívüli kontroll alatt tartása is!

Összegzésképpen szakmai szempontból megállapítható, hogy online zeneoktatás, mint fogalom, alapjában véve önellentmondás, önmagában nem létezik. Magyar zeneoktatás van. Mert volt nekünk, sziklára építve évtizedeken keresztül. Ez vizsgázott kitűnőre egy online oktatás kényszerű kísérlete idején is.

Csak így értelmezhető 2020 tavasza. Meglévő és megalapozott szakmai értékeinket mentettük át hősiiesen egy nem tervezett sürgősségi helyzet idején.

Örök igazság, hogy a zene embertől emberig szól és szüntelenül vágyódik a tiszta forráshoz.

A történelemben először, napjainkban négy generáció él együtt. Óriási lehetőség ez a párbeszédre. A magyar zenei nevelés nagy múltú mesterei, Kodály Zoltán közvetlen tanítványai közül még sokan itt élnek közöttünk.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

A nemzedékek felelőssége, hogy a legkisebbek tudatában és szívében is tovább éljen a meggyőződés, hogy az elődök kultúrája nem párologhat el. Folytatásuk nem automatikus, hanem, ha küzdelmek útján is, de újra és újra meg kell szerezniük maguknak.

Ahogy Arany János mondta Széchenyiről:

„Reménnyé váljon az emlékezet!”

Meggyőződésem tehát, hogy meg kell hallanunk az „igeneket” és mostantól, felelős óvatossággal ugyan, a körülményeket biztosítva, de vissza kell hoznunk a személyes tanítás mindennap megélt katarzisének élményét.

Ez nemcsak zenei, de a gyermekek teljes személyisége fejlődése, hazánk lelki egészsége szempontjából is létfontosságú.